

Ecce Homo

– A Lelkipásztor húsvéti melléklete –

Lelkipásztor Húsvéti melléklete

Felelős szerkesztő: Szabóné Mátrai Marianna, Bp., Rózsavölgyi köz 3. Tel: 3636-451
Kiadja a Magyar Evangélikus Egyház Sajtóosztálya,
1085 Budapest, Üllői út 24. Tel/Fax: 117-1108, 117-5478
Felelős kiadó: Tóth-Szöllős Mihály

Ecce homo

Munkácsy Mihály trilógiájának (*Krisztus Pilátus előtt, Golgota, Ecce homo*) utolsóként elkészült darabja ez a valóságban hatalmas kép (450 x 650 cm). Témaválasztása azonban első pillantásra mehökkentőnek tűnik. Mi készíthette Munkácsyt arra, hogy az *Ecce homo*-val zárja Krisztus-trilógiáját az inkább logikusnak tűnő feltámadás jelenete helyett? A választ minden bizonnyal maga a kép tartalmazza.

A jelenet egy udvarban játszódik, zárt térben, a fizika törvényeinek engedelmeskedő, racionálisan felépített környezetben. Ez az építészeti háttér egyben utalás is a tömeg viselkedésére, amely fellázad, mikor a maga immanens szemlélete szembetalálkozik a testet öltött és számára felfoghatatlan transzcendens világgal. Ezen a képen ennek a szinte feloldhatatlan ellentétnek vagyunk a szemtanúi. A dráma ilyen félelmetesen megragadott valóságosságát Munkácsy az ellentétek és párhuzamok egész sorával érte el.

A kép jobb oldalán levő eseményen a helytartó és a katonák nyugodt, szinte mozdulatlan csoportja fogja közre Jézust, szemben a hullámzó, felajzott tömeggel. A földi hatalom képviselőit egyszerre jellemzi közöny, megvetés és passzív érdektelenség. A kigúnyolt, meggyötört Krisztus azonban mintha nem is venne tudomást a sokaságról, tekintetét magasan a tömeg felé emeli. Az alakjában megnyilvánuló nyugodt szeretet éles ellentéte környezete

indulatokból fakadó brutalitásának. Ugyanakkor Jézus meggyötörve is erőt sugárzó teste kontrasztot alkot a zömök, csupán a tető súlyát hordozó élettelen köoszloppal.

Az emelvényel szemben, bal oldalon szinte egybeolvadva hömpölyög a kaotikus, tobzó emberáradat. De valahány arcra és alakra nézzünk is, láthatjuk, hogy itt csupán egy emberről, az **EMBERRŐL** van szó, és annak különféle megnyilvánulási formáiról. Láthatjuk a habzó szájjal szitkozódót, a gúnyolódót, a megdöbbenőt, a tiltakozót, a feleszmélőt. Jelen van itt farizeus és közember, kereskedő és koldus, tanítvány és rabbi, katona és hivatalnok, nő és férfi, egyszóval mindenki. Szimbolikusan ebben a tömegben minden egyes ember jelen van és így vagy úgy, de színt is vall.

Jézus Krisztust peres eljárás során ítélték el, de személyének titkára nem derült fény. Kicsoda Ő, kérdezték tőle, de nem adtak rá feleletet. Mint ahogyan azt Munkácsy képe is sugallja, mi is ott lehetünk, mi is ott vagyunk a tömegben. Jézus Krisztus pere nincs lezárva, ma is tart. A tanúk kihallgatása most is folyik, és nekünk, nekem is nyilatkoznunk kell. Pilátus mozdulata, ahogyan rámutat az Emberfiára, örök: *Ecce homo, íme az ember!* Rajtunk a sor, hogy feleletet adjunk a kérdésre: kicsoda ő nekünk?!

Harmati Béla László

Kalandozások az egyházzene világában

Énekeskönyvünk két húsvéti éneke kapcsán

A következő tanulmányban két ének kerül eléünk. E sorok énekeskönyvünk 213. és 215. koráljának használatára szeretnék bátorítani az olvasót, és segítséget adni ezeknek az énekeknek alaposabb megismeréséhez, megismertetéséhez.

A két ének tartalma, története, funkciója, sőt liturgikus helye olyannyira összekapcsolódik, hogy ezek az aspektusok nem is választhatók el egymástól.

I. A húsvéti sequentia

A történetet egy 1000 körül íródott sequentiával kezdhethjük. Wipo (+ 1050 k.) költeménye a húsvéti eseményeket dramatizált formában, a szemtanú Mária szájába adva meséli el. A latin eredeti mellett itt Babits gyönyörű fordítását közöljük:

Sequentia Pachalis

Victimae Paschali
Laudes immolent Christiani.
Agnus redemit oves,
Christus innocens Patri reconciliavit
Peccatores.

Mors et vita duello
Confixere mirando:
Dux vitae mortuus
Regnat vivus

„Dic nobis, Maria,
quid vidisti in via?”
„Sepulcrum Christi viventis
et gloriam vidi resurgentis.”

„Dic nobis, Maria,
quid vidisti in via?”
„Angelicos testes,
sudarium et vestes.”

„Dic nobis, Maria,
quid vidisti in via?”
„Surrexit Christus spes mea:
praecedet vos in Galilaeam.”

Credendum est magis soli Mariae veraci
quam Judaeorum turbae fallaci.
Scimus Christum surrexisse a morte vere:
Tu nobis, victor, rex, miserere!

Húsvéti éneke

A húsvéti Bárányt
Minden hívek dicsérve áldják.
Juhait megváltotta
S az ártatlan Krisztusért a bűnöst kegyébevette
Atyja.

Az élet a halállal
Mevitt csoda-csatával
S a holt élet-vezér
Ma úr és él.

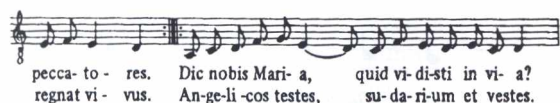
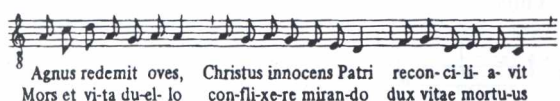
„Mária, Szentasszony,
mondd, mit láttál úton?”
„Az élő Krisztus kriptáját
s a felkeltnek láttam glóriáját.”

„Mária, Szentasszony,
mondd, mit láttál úton?”
„Angyali tanúkat,
szemfedőt, takarókat.”

„Mária, Szentasszony,
mondd, mit láttál úton?”
„Feltámadt reményem, Krisztus:
Galileába elétek indult.”

Inkább higyjünk az egyetlen igaz Máriának,
Mintsem a zsidók hazug hadának.
Tudjuk, Krisztus feltámadott és diadalmas.
Óh győztes királyunk, légy irgalmas!

A dallam szerkezete a klasszikus szekvenciaként mutatja: egy magában álló sor után versszakpárok - egy-egy azonos dallamra két-két szöveget mondó sorok - következnek, az "Amen, Alleluja" ismét magában álló sorként zárja a darabot. Az alább közölt formát a Tridenti Zsinaton kapta a tétel egy sor (Credendum est...) kihagyásával:

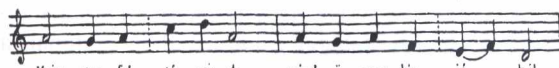

A fenti ének tradicionálisan a húsvéti mise díszes alleluja tétele után szólal meg.

A dramatikusan zenei füzér azonban nem fejeződik itt be. A húsvéti sequentiához ugyanis egy anyanyelvű gyülekezeti ének is kapcsolódik.

II. A kanció

A latin nyelvű liturgia keretei közt már az ezredforduló táján megszólalt húsvét öröme egy Európa-szerte elterjedt anyanyelvű gyülekezeti ének formájában is. Nemcsak körmenetek és húsvéti játékok keretében, de a sequentia betoldásaként is felcsendült: Krisztus feltámadása.

Láthatjuk, a fenti ének dallama rokona a sequentiájának. Legszorosabban a "Scimus

Christus..." sorhoz köthető. Máig nyitott kérdés, melyik származtatható a másiktól.

Az ének első magyarországi írásos forrása a XV. századi ún. "Zsigmond-kori töredék", melynek lapszélére négy nyelven (magyarul, németül, szlovákul és lengyelül!) írták be a szövegét. Korábbi említések szerint azonban joggal feltételezhetjük magyarországi használatát már a középkorban. Egyes feljegyzések szerint többnyelvű gyülekezetekben ki-ki saját nyelvén énekelte.

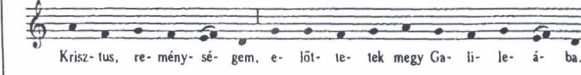
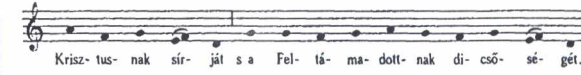
E húsvéti énekvers közismertségét és kedveltségét az is bizonyítja, hogy a protestáns graduálok is utalnak éneklésére.

III. A reformáció kori magyarországi használat

Az eddig ismertett két - húsvét alaprepertoárjához tartozó - éneket protestáns eleink is felvették énekeik közé. Elsőként azt az utat tekintsük át, melynek nyomait a XVI., XVII. századi graduálokban találjuk.

A sequentiát lefordították, dallamát a magyar szöveghez igazították. A tétel megfelelő helyén pedig a szövegkezdettel utaltak a "Krisztus feltámadása" énekre. Hogy nem közlik ez utóbbit teljes formában, arra utal, hogy ezt a gyülekezet kívülről tudta.

Alábbi példánkat a graduáléneklés XVI. és XVII. századi hagyományaira épülő 1996-os "Protestáns Graduál"-ból vettük:

IV. A német reformátorok énekei, és magyarországi hatásuk

A fenti énekeket a reformáció korabeli német énekeskönyvekben is megtaláljuk.

"Christ ist erstanden" - így énekeltek tovább az evangélikusok immár háromrészessé bővített formában az ősi anyanyelvű éneket, melyről Luther a következőket mondta: "Krisztus feltámadott kezdetű örömhimnuszunkat mindig el kellene ismételnünk, valahányszor Urunk feltámadására gondolunk."

A legújabb német énekeskönyv - miként az előző is - XII. századi forrásokra és az 1529-es Wittenbergi-énekeskönyvre hivatkozva a következő formát adja:

Christ ist erstanden

Christ ist er - stan - den von der Mar - ter
al - le; des solln wir al - le froh sein,
Christ will un - ser Trost sein. Ky - ri - e - leis.
Wär er nicht er - stan - den, so wär die Welt
ver - gan - gen; seit daß er er - stan - den ist, so
lobn wir den Va - ter Je - su Christ! Ky - ri - e - leis.
Hal - le - lu - ja, Hal - le - lu - ja,
Hal - le - lu - ja! Des solln wir al - le froh
sein, Christ will un - ser Trost sein. Ky - ri - e - leis.

Mai magyar énekeskönyvünk is ezt a formát hozza Túrmezei Erzsébet két versszakával bővítve.

A húsvéti sequentiát erősebben átalakította Luther, így született a német húsvéti énekek másik legfontosabbja, a "Christ lag in Todesbanden".

Christ lag in Todesbanden

Christ lag in To - des - ban - den,
für uns - re Sünd ge - ge - ben,
der ist wie - der er - stan - den
und hat uns bracht das Le - ben.
Des wir sol - len fröh - lich sein,
Gott lo - ben und dank - bar sein
und sin - gen Hal - le - lu - - ja.
Hal - le - - lu - ja.

Vegyük szemügyre először a dallamot! Az első sor sequentiából vett fordulata mellett legszembeütőbb a formája: az evangélikus korálokra jellemző bar forma: AAB. Sajátságja ennek a Meistersangból származó dalfornának a "B" rész végén az "A"-ból visszatérő zárósor. (...Sünd gegeben - ...bracht das Leben - Alleluja)

A szöveg nem követi a sequentia dramatikus elbeszélő jellegét, inkább a tanító jelleg dominál, a húsvétról szóló lutheri teológia élő megfogalmazása bibliai képek idézésével. (Ld. a német szöveg utalásait) Az egész éneket, nemcsak a kezdősort, átmegeg átszövi húsvét és nagypéntek "egyben látása".

Nem véletlen, hogy az 1538-ban megjelenő első magyar evangélikus énekeskönyv - Gálszécsi - is felveszi anyagába, és hogy ez az egyetlen tétel, mely ebből még jó fél századon át fennmarad a további énekeskönyvekben.

Vajon a mai magyar evangélikus gyakorlatban megkapja ez az ének az őt megillető helyet?

Ha a Luther utáni korra tekintünk, protestáns szerzők feldolgozásainak sora utal ennek az éneknek a különleges megbecsülésére.

V. Műzenei feldolgozások

Külön tanulmányt lehetne írni húsvéti kórus- és orgonaművekről, köztük épp ezeknek az énekeknek számos feldolgozásáról.

J.S. Bach 4. kantátája - mely feltehetően a legkorábbi Bach-kantáta - is a Christ lag in Todesbanden korálra íródott. A kantáta első tétele szinfonia, a következő hét pedig az ének feldolgozása versszakonként zenekarra, szoprán, alt, tenor és basszus szólóra és énekkarra. Ezen a helyen csak néhány zenei képre tudjuk felhívni az olvasó figyelmét, melyekben Bach a szöveg egy-egy szavát, gondolatát aláhúzza.

A második versszakban a "gefangen" szó éneklésekor a szoprán szólam az egyébként mélyebb fekvésű alt alá ereszkedik.

A harmadik versszak - s talán az egész mű - legmeglepőbb pillanata, mikor a "nichts" szóhoz érve az összes szólam szünetel, majd a "Tod" szót keserű akkordok húzzák alá, hogy annál felszabadultabban áradhasson az "alleluja".

Az ötödik versszak megzenésítésében a "Kreuzes

Stamm" szavaknál hallhatjuk a keresztmotívumot.

Az is jellemző a bachi kantáta komponálására, hogy a művet egyszerű, négyszólamú korál zárja.

33

Hal - le - lu - ja, Hal - le - lu - ja,
Hal - le - lu - ja, Hal - le - lu - ja.

35

ja, Hal - le - lu - ja, Hal - le - lu - ja,
ja, Hal - le - lu - ja, Hal - le - lu - ja.

37

ja, Hal - le - lu - ja! ja, Hal - le - lu - ja!
ja, Hal - le - lu - ja! ja, Hal - le - lu - ja!

40

ja, Hal - le - lu - ja! ja, Hal - le - lu - ja!
ja, Hal - le - lu - ja! ja, Hal - le - lu - ja!

9

Christus will die Ko-ste sein und spei-sen die Seel al-lein, der
 Christ him-self will feed us well; He on-ly shall feed our soul, for

Christus will die Ko-ste sein und spei-sen die Seel al-lein, der
 Christ him-self will feed us well; He on-ly shall feed our soul, for

Christus will die Ko-ste sein und spei-sen die Seel al-lein, der
 Christ him-self will feed us well; He on-ly shall feed our soul, for

Christus will die Ko-ste sein und spei-sen die Seel al-lein, der
 Christ him-self will feed us well; He on-ly shall feed our soul, for

13

Glaub will keins an-dera le-ben. Hal-le-lu-jah!
 faith can live by no oth-er. Hal-le-lu-jah!

Glaub will keins an-dera le-ben. Hal-le-lu-jah!
 faith can live by no oth-er. Hal-le-lu-jah!

Glaub will keins an-dera le-ben. Hal-le-lu-jah!
 faith can live by no oth-er. Hal-le-lu-jah!

Glaub will keins an-dera le-ben. Hal-le-lu-jah!
 faith can live by no oth-er. Hal-le-lu-jah!

N 054321

Wir es-sen und wir le-ben wohl in rech-ten O-ster-fla-den,
 der al-te Sau-er-teig nicht soll sein bei dem Wort der Gna-den,
 Now we are nourished bounteous-ly with pas-chal bread of glad-ness,
 The an-cient leaven shall not be in this pure word of good-ness

Wir es-sen und wir le-ben wohl in rech-ten O-ster-fla-den,
 der al-te Sau-er-teig nicht soll sein bei dem Wort der Gna-den,
 Now we are nourished bounteous-ly with pas-chal bread of glad-ness,
 The an-cient leaven shall not be in this pure word of good-ness

Wir es-sen und wir le-ben wohl in rech-ten O-ster-fla-den,
 der al-te Sau-er-teig nicht soll sein bei dem Wort der Gna-den,
 Now we are nourished bounteous-ly with pas-chal bread of glad-ness,
 The an-cient leaven shall not be in this pure word of good-ness

Wir es-sen und wir le-ben wohl in rech-ten O-ster-fla-den,
 der al-te Sau-er-teig nicht soll sein bei dem Wort der Gna-den,
 Now we are nourished bounteous-ly with pas-chal bread of glad-ness,
 The an-cient leaven shall not be in this pure word of good-ness

Tutti

Persze minden elemzésnél többet mond, ha meghallgatjuk magát a művet. Ezzel kapcsolatban örömmel nyugtázzhatjuk, hogy a 4. Kantátát viszonylag gyakran lehet hallani - idén húsvét vasárnap a Deák téri templomban a 11 órás istentisztelet keretében is, a Lutheránia előadásában.

És még néhány Bach-mű - csak említészerűen -, melyekben a tárgyalt ének szerepelnek.

A Christ ist erstanden korál a 66. Kantáta zárókoráljaként csendül fel.

Bach Orglbüchlein c. orgona- korárelőjátékokat tartalmazó gyűjteményében a feldolgozásokat az egyházi esztendő rendjébe állította. Mindkét korál szerepel a húsvéti előjátékok között, a Christ ist erstanden háromrészes művel.

Éneklésre, az énekek alaposabb ismeretére akartuk biztatni e cikk olvasóját. Most hadd tegyük hozzá, a két idézett ének szélesebb körű használatára is. Ennek formája lehet egy bibliaóra, melyen evangélikus egyházzene egy-egy alkotása kapcsán is beszélgetés indulhat ünnepről, személyes élményekről. De istentiszteleti életünk is gazdagodhat, ha az itt idézett történeti, zenei és liturgiai kapcsolatokat a gyakorlatba ültetjük.

Felhasznált irodalom:

- A. Dürr: J.S. Bach kantátái
- Babits M.: Amor Sanctus
- Dobszay L.: A gregorián ének kézikönyve
- Dobszay L.: Magyar népének
- Csomasz Tóth K.: Dicsérvétek az Urat
- Magyarország zenetörténete I., II. (Rajeczky B. és Bárdos K.)
- Musicalia Danubiana 9., 16. (szerk.: Ferenczi I.)
- Protestáns Graduál (szerk.: Ferenczi I., Dobszay L., Bódiss T., Farkas Z.)
- Rajeczky B.: Mi a gregorián
- Evangelisches Gesangbuch

Finta Gergely

Részletek Torkos András: Engesztelő áldozat című művéből

Nagypéntek

Szerelmes Jézusom!

Nem Te vagy-e ama szeplő nélkül való Bárány?

Mi az oka, hogy
így kínoztatol?

Minden nép öröme!

Mily szomorú a te lelked,
Mily igen retteg a te szíved!

Téged fél minden teremtett lény,

s Te vérrel veritékezve
a földre borulsz!

Téged imádnak minden szentek, és minden térd
földig hajol Te előtted a Te dicsőségedre,

s Te harminc ezüstön eladatsz!

Megfogattattál, megkötöttetél,

holott azért jöttél, hogy
a fogjoknak szabadulást hirdetnél!

Mily rútul vádolnak hamis bíravid előtt,

holott Te azért jöttél, hogy
a Sátánnak, aki minket
éjjel-nappal vádol,
minden munkáját
lerontsád.

Te szent arcodat mily rútul leköpdösik, és pálcákkal
verik,

holott Te azért jöttél, hogy
orcánk gyalázatát
elvedd!

Miként hurcolnak Kajafástul Pilátushoz, Pilátustól
Heródeshez.

Holott Te azért jöttél,
hogy Isten büntető ostorát
rólunk elfordítsad.

Mily rútul csúfolnak, vörös bársonyba öltöztetnek,
töviskoronával csúfosan zsidók királyának mondanak,
nádpálcával agyba-főbe vernek,

holott Te azért jöttél, hogy
minket Isten előtt
királyokká és papokká tégy,
felöltöztess az
igazság ruhájába, és
az igazság palástjával betakarj
minket.

Mily iszonyúan keresztre vonnak kifeszített karokkal,
tenyereidet átliggatják, szent lábad szörnyű
vasszegekkel átverik, jaj tetőtől talpig tele vagy
sebekkel és kínokkal, szent véred egész tested
elborítja!

Ó föld teremtményei! Az én
Jézusomhoz
hasonló megkínzottat láttatok-e?
Bizonyára nem!

Nézzétek, íme az ember,
Kínja mint a tenger!

Nézzétek véres
mint a Vörös tenger!

Ó nézzétek, íme az ember szenvedése
mint a tenger!

Ó, mivel érdemletted?
Mit vétettél?

Ó, szerelmes Jézus!

Én érdemlettem,
amit Te szenvedtél.

Én vagyok a veszedelem fia,
ki a világra bűnbe jöttem.

Én vagyok a harag fia,
ki a világra bűnben születtem.

Én vagyok az eltévedt és elveszett juh,
ki nem hallgattam Krisztusomnak,
pásztoromnak szavára.

Én vagyok az elveszett fiú,
ki vétkeztem az ég ellen
és az én mennyei Atyám ellen

Én vagyok a gonosz szolga,
aki dupla büntetést
érdemlek.

Én vagyok ama kettős vétekben
fogantatott ember,
aki Téged, Ó Isten! életnek kútfeje
elhagytalak, és
másutt kerestem életet.
Tetőtől talpig
nincs épség bennem
örökké el kellett volna
kárhoznom

ha te kegyelmes Jézus
veszedelmes ügyemet
magadra nem vállaltad volna.

Örökké kínlódnom
kellett volna,

ha az én kínjaimat
nem viselted volna.

Isten átkát örökké
hordoznom kellett volna,

ha te, ó kegyes Krisztusom,
érettem átokká nem lettél volna.

Ó áldassál, Uram Jézus,

égig magasztaltassál,
örökké imádtassál

Könyörgök én kegyelmes Jézusom,
hogy kínjaid hiába ne legyenek,
hogy a Te szent Atyád előtt

kegyelmet nyerjek,

hogy lélekben megigazulván,
bűneim bocsánatját vegyem,
hogy végre boldogan

múljak ki e világból
és az örökélet
koronáját elnyerjem.
Ámen.

Atyám!

Légy nekem bűnösnek
kegyelmes és add,
hogy az én édes Jézusomnak
kínos halála
és drága vérének
kiontása
legyen az én lelkemnek,
ó Isten, én Istenem
a Te orcád előtt
megigazulása.
Ámen.

Erősíts ezért kinoddal,
mikor vívok a halállal.
Könnyebbítsen veritéked,
oldjon meg szent kötözésed.
Arccsapásid vesszeivel
bűneimnek terhét töröld el.
Csúfságod s töviskoronád
legyen nekem vigasság
Méreg italod enyhítsen,
ha nincs több,
ki segítsen
Kiáltó szóddal megsegíts,
pokol kínjától szabadíts.
Öt sebeid mélye nekem
kőszikla gyanánt
hadd legyen,
melybe mint galamb repüljek,
ördög prédája
ne legyenek.
Ha nyelvem többet
nem szólhat
Szentlelked akkor
biztathat,
adj lelkemnek boldogságot
ha szemmel többet nem látok,
Végző szód legyen biztatóm
mikor erőmtől fosztatom
Őrizz meg minden gonosztól,
mikor fejem
meg nem mozdul,
Keresztfád legyen istápom,
szent koporsód
nyugodalmam.
Fehér tiszta gyolcslepleddel
testemet kérlek
takard el.
Szent sebeid által engeddd
lássam az örök életet,
és megnyílt szent oldaladon
lelkem vezess mennyországba.
Búcsúvételemben Uram,
helyeztetem végső órán.
Nyisd meg mennyország ajtaját,
ha elvégzem
éltem célját.
Ámen.

Húsvét

Ó dicsőség Királya!

Ki szabad akaratom szerint isteni méltóságodtu magadat
megüresítetted,
és az emberi nem váltságáért életedet letetted, és
szabad hatalmadbul harmadnapra életedet visszavévn a
halál köteleit megszággattad,
magadat a halálbul föltámasztottad:
örvendeznek Néked
Isten szent angyalai,
örvendeznek minden híveid
nagy vigassággal,
örvendezek és is
teljes szívemből, és
vigan énekelve hirdetem
a Te dicsőségedet
a hívek gyülekezeteiben.

Dicséretet mondok felséges Isten a te nevednek, mert
föltámaszodással

veszedelme lettél a halálnak,
romlása a koporsónak,
megszabadítottad azokat,
akik a haláltól való félelem miatt
teljes életükben
rabok voltak.
Eltörölted a mi bűneinket,
alkalmassá tettél minket
a szentek örökségére
megszabadítottál a sötétség
hatalmasságából,
átvittél a te országodba,
elrontója lettél
a pokol erős kapuinak.

Kicsoda kárhoztat minket?

Krisztus, aki meghalt értünk,
sőt fel is támadott!

Halál, hol van ó hatalmad?

Pokol a te fullánkod?
Add dicsőség Királya,
hogy ezeket szüntelen
elmémben forgassam,
hogy ezekkel magamat
vigasztalhassam,
hogy minden testi-lelki kísértésben
magamat ezzel bátorítsam.
Legfőképpen pedig,
hogy tökéletesen,
és minden kételkedés nélkül
híhessem, hogy amint
valóságosan meghaltál
a mi bűneinkért, úgy
valóságosan föl támadtál
a mi megigazulásunkért.

Végezetre taníts meg engem arra is,

Hogy amint dicsőségesen föltámadtál a te
koporsódból, úgy a mi testünk is föltámad egykor, és
a halál óráján a te általad szerzett
boldog föltámasz reménysége alatt
lelkemet bátran letegyem szent kezeidbe, és
dicsőséged boldog örömeiben részesülve Néked
örökkévaló húsvétot szentelhessek.

Ámen, Uram Jézus, Ámen.

Feldolgozta: Kovács Géza (ny. lelkész)

Wolfgang Trillhaas

igehirdetése

Jézus halála

Lk 23,33-46

Nagypénteken tömöttek a templomok és az úrvacsorai oltárhoz is sokkal többen járulnak. Az első nagypénteken éppen fordított volt. Lukács evangéliuma színterén senki nem állt Jézus mellett. A legmélyebb elhagyatottságban ment végbe a halála. Alapigénk olyan evangéliumi szakasz, amelyben tanítványok nem fordulnak elő. Eltűntek, s ez hozzátartozik a történehez. Mindazok, akik Jézust életének és munkálkodásának a napjaiban elkísérték, most egyedül hagyták. Tulajdonképpen minden ember a halált egyedül éli át. A végső útszakaszon senki sem kísérhet el bennünket. Ennek ellenére fontos keresztény kötelesség, hogy a halál órájában egymásnak segítségére legyünk. Ne hagyjuk egyedül a mieinket, amennyire lehetséges. Ám a halál kapuján mindenkinek egyedül kell átlépnie. De Jézus halála nemcsak személyének a halálát jelenti, földi életének és munkálkodásának a végét, hanem ügyének a halálát is.

Amit a történelem nagyjairól mondunk, Jézus Krisztusa a legnagyobb mértékben érvényes: ő kezdettől fogva egy volt az ügyével. Jézus elnémitani, azt jelenti: az evangéliumot elnémitani a földön. Jézus ellenségei azt gondolták, hogy jó dolgot cselekesznek, amikor őt elpusztítják, s vele együtt a rögeszméjét is kiirtják a népből, s híradása az országról hiú ábrándnak bizonyul. Jézus pedig imádkozik értük a kereszten: Atyám bocsásd meg nekik, mert nem tudják, mit cselekesznek.

Azért próbálták félretenni őt, hogy elenyésszen az ügy is, amiért küzdött. De nem elég nekik, hogy Jézus meghaljon a keresztfán, nevetségessé is akarták tenni a keresztet. A nevetségesség pedig öl — ahogyan mondani szokták. A főemberek a néppel együtt csúfolták: másokat megmentett, mentse meg magát. A katonák is kigúnyolták, királynak öltöztették. A keresztfá felirata is gúnyosan hangzott, jelezte az arra haladóknak, hogy Jézus a zsidók királyának mondta magát. Halálosabban nem lehetett volna őt és az ügyét eltalálni!

De gondoljuk meg: Jézus Krisztus nemcsak a feltámadása után, hanem halálában is feltárja előttünk a mennyet. Halálában tetőzik üdvözítő munkája. A kereszten mondja a megtérő gonosztevőnek: Ma velem leszel a paradicsomban. Szenvedése és halálfélelme ellenére Atyjának nevezi a mennyei Urat és az ő kezébe helyezi a lelkét.

Lehetnek Jézus csodái bármilyen jelentősek, elfelejtették volna a kereszttel órái nélkül. Bármilyen

mélységek és kimeríthetetlenek Jézus szavai, továtűntek volna a világtörténelemben Jézus nagypénteki halála nélkül. Nagypéntek jelentőségére a természet is figyelmeztet bennünket: a Nap elsötétül, a földrengés kettészakítja a templom kárpitját. Megfordul a világtörténelem. A legelrejtettebb esemény, a kigúnyolt, elhagyatott haldokló a világ Üdvözítője. A kereszttel előtt állók nem látják, de számunkra ő és ez az isteni esemény óriásivá nő. Akkor és ma bármilyen sokan görcsösen fáradoznak azon, hogy a szem elsikolják felette és elfelejtsék, hogy ez a haldokló a világ Megváltója; — az elhagyottnak van ereje, hogy másokat üdvözítsen.

Ki tudná megszámlálni, hány haldokló jutott életre Jézus közbenjáró imádsága révén! Ki tudná megszámlálni, hány lator vigasztalódott, mint ama első a kereszten: ma velem leszel a paradicsomban! Ebben rejlik az Úr hallatlan hatalma a kereszten, hogy az ő helyettesítésének az egész világra szóló ereje van. Senki, aki hallott a keresztről, nem tudja elfelejteni ezt a keresztet. Ma sincs olyan keresztényellenesség, melynek ne kellene mindig legalábbis erre a Krisztusra gondolnia. Történjék úgy, hogy ezt a Krisztust nyíltan gyalázzák, mások meg legyőzöttek nyilvánítják. Mindenesetre minden időknél ellenséges megnyilatkozásai, különösen a mi mai időknél a tiltakozásai a keresztfán szenvedő Úr ellen, hangos és beszédes bizonyíték a Megfeszített hatalmáról.

Ám nem szabad elfelejtenünk, amikor a Megfeszítettnek az erejéről szólunk, hogy JÉZUS VALÓBAN MEGHALT. A haldokló Jézus lelkét az Atya kezébe ajánlotta. Aztán lehajtja fejét és meghal. Röviddel azután Isten kihívta meghalt Fiát a holtak birodalmából, majd nemsokára Isten kiönti Jézus Lelkét az egész gyülekezetre. A haldokló lelke az élet Lelkévé lesz.

Amikor Pilátus Jézust ártatlannak találta, és szabadon akarta bocsátani, a nép hangosan kiáltozott, felmentve bírójukat a felelősség alól: „Szálljon ránk és gyermekeinkre az ő vére!” (Mt 27,25) Szeretett gyülekezet! Mi, akik nagypénteken összegyűltünk a haldokló Krisztus kereszttje alatt, együtt kiáltjuk és kérjük: az ő Lelke szálljon ránk és a mi gyermekeinkre! Te pedig, ó Jézus, irgalmazz nekünk! Dicsőség legyen néked örökké, ó Jézus!

Jegyzetek

1937-38-ban posztgraduális évetem Erlangenben töltöttem. Trillhaas az egyetem teológiai fakultásán a gyakorlati tanszék professzora és az óvárosi gyülekezet lelkésze volt. Az akkori egyházi évben tartott igehirdetéseit a Vom Leben der Kirche című kötetben megjelentette. Magam is gyakran ott voltam a szószéke alatt. A gyülekezet városi polgárokból, a szomszéd falvak földműveseiből és a szemeszterek idején egyetemi hallgatókból állott. A prédikációk — írja a könyv előszavában — az elhangzásukkor és a

kötetben gyülekezetnek szóltak, nem valamilyen kiválasztott körnek. „Az egyház az a hely a világban, ahol Isten embereket keres és összegyűjt, ahol vigasztalni és vezetni akarja őket, ahol lehajol hozzájuk és megmutatja nekik országának a reménységét.” Ezért írta a szerző a könyve címéül: „Az egyház életéről”.

Trillhaas igehirdetése fölé nem volt szükséges a hosszú alapige szövegét közölnünk, mert a prédikációból az egész újszövetségi szakasz sorra kiviláglik. Trillhaas általában, szinte kivétel nélkül tematikus prédikációt tartott, két vagy három részre osztottan. Most az ünnep jellegéből következik, hogy észrevétlenül csoportosítva az összefüggő verseket, félretéve a régi homilézis formális módszerét, egyetlen, áhítatot keltő folyamatként hangzik el az igehirdetés.

Mélyreható egezetikai és homiletikai munka rejlik a prédikáció mögött. Újszerű meglátásoknak és kapcsolásoknak lehetünk a tanúi. A nagypénteki tömött templomok és Jézus egyedülléte a keresztben (Lukács evangéliumában). A haldokló Jézus magányából következő keresztény kötelesség: haldokló családtagunk mellett lenni. A személy és az ügy összeforrottsága Jézus életében és a történelem nagyjainál (ez áthangzik a mi lelkész-életünkre is). Jézus szavait elfelejthetik, halála felejthetetlen a történelemben. A napfogyatkozásban és a földrengésben a természet felhívása Krisztus halála rendkívüliségére. A kereszt jelentősége húsvét mellé sorakozik. Jézus ellenségei akkor és az igehirdetés elhangzásakor Németországban (1938, Hitler!). Nagypéntek és pünkösd összefűzése; a gyermekek említése a szembeszegüléssel kapcsolatban áll a náciizmus hódításával a német ifjúságban.

Az igehirdetést fordította, a jegyzeteket írta
Veőreös Imre

Paul Tillich igehirdetése A világmindenség megváltása

Mt 27,45–46.50–54

„Jézus pedig ismét hangosan felkiáltott, és kilehelte lelkét. És íme, a templom kárpitja felülről az aljáig kettéhasadt, a föld megrendült, és a sziklák meghasadtak. A sírok megnyitáltak, és sok elhunyt szentnek feltámadt a teste. Ezek kijöttek a sírokból és Jézus feltámadása után bementek a szent városba, és sokaknak megjelentek: Amikor pedig a százados és akik vele őrizték Jézust, látták a földrengést és a történeteket, nagyon megrémültek, és így szóltak: „Bizony, Isten Fia volt ez!”

A keresztből való tudósításban Jézus haláltusája és halála összefüggésben van egy sor természeti jelenséggel: sötétség borult a földre, a templom

kárpitja, súlyos függőnye szétszakadt, a föld megrendült, szentek teste felkeltek sírjukból. A természet megrendülten vesz részt a történelem döntő eseményében. A Nap eltakarja arcát, a földkerekség mélységei megnyílnak, sírok feltáruulnak. A természet fellázad, mert olyasmi történik, mely az egész világegyetemet érinti. Attól az időtől fogva, amikor ezt az evangéliumot leírták, a golgotai eseményről s a megváltás világdramájának fordulópontjáról tudósítottak, arról a szerepről is beszéltek, melyet ebben a drámában a természet játszott. A megfeszítést ábrázoló festők egész művészi erejüket bevetették, hogy nem természetes színekkel a földre ráboruló sötétséget érzékeltessék. Emlékszem saját legrégebbi benyomásaimra nagypéntekről: mélyen megragadott, hogy az isteni szenvedés legelőször a természet szárnalmában lett nyilvánvalóvá. Ehhez hasonlóan adta át magát a borzongató pillanatnak a római százados, az első pogány, aki a Megfeszítettről tanúságot tett. A rémülettől, a titokzatos félelemtől áthatva megértette, hogy ami itt történt, az több, mint egy ártatlan ember halála.

Ne kérdezzük, hogy egy bizonyos évnek bizonyos napján a felhők vagy egy homokvihár elsötétítette a Napot, vagy éppen abban az órában Palesztinában földrengés volt. Vajon a jeruzsálemi templom kárpitja szétszakadt, s a szentek, akiknek teste feltámadt, ismét meghaltak-e. Inkább magunkat kérdezzük, képesek vagyunk-e az evangélistákkal és a festőművészekkel, a gyermekekkel és a római katonákkal együtt érezni, hogy a golgotai esemény olyan esemény, mely a világegyetemre vonatkozik, mert átfogja az egész természetet és az egész történelmet. Ezzel a kérdéssel tekintsünk azokra a jelekre, melyekről az evangélistánk tudósít.

A Nap eltakarja arcát, mert a keresztfa alatt megpillantja a gonosznak és a gyalázatnak mélységét. De azért is eltakarja az arcát, mert ebben az órában a világ feletti hatalma egyszer s mindenkorra megtörött. Minden élőlény nagy, izzó és fénylő istene a földön, a Nap, melyet évezredek óta számtalan ember magasztalt, imádott és félt tőle, elvesztette isteni hatalmát, amikor egy emberi lény halálos gyötrelmei között — vele egységben — ragaszkodik ahhoz, aki nagyobb, mint a Nap. A sötétségnek ebben az órájában nyilvánvalóvá lesz, hogy nem a Nap, hanem egy szenvedő és küszködő lélek, akit semmilyen természeti hatalom szét nem törhet, a Magasságos képe, és hogy a Napot csak úgy lehet magasztalni, ahogyan Assisi Ferenc tette, aki a Napot testvérünknek és nem istennek nevezte.

„A templom kárpitja felülről aljáig kettéhasadt.” A templom gyászolóként viseli a tönkrement ruháját, mert azt, akihez a templom sokkal inkább tartozik, mint bárkihez, a szentély szolgálai kilökték és megölték. De a templom — és vele együtt a világ valamennyi temploma — panasza fakad saját sorsa miatt. A függőny, mely a templomot szent helyé teszi, elkülöníti minden más helytől, elveszti

elválasztó hatalmát. A Kitzaitott tépte szét a függőnyt, és ezzel megnyitotta a templomot minden embernek minden pillanatban. Ezt a függőnyt többé nem lehet összevarrni, jóllehet papok, lelkészek és kegyes emberek mindig újra össze akarják varrni. Nem fog sikerülni, mert azt, akinek minden hely szent hely volt, ennek a szent helynek a nevében keresztre feszítették. Amikor a kárpit kettéhasadt, Isten ítéletet mondott vallások felett és elvetette a templomokat. Attól a pillanattól fogva templommá csak a Szentre való koncentráció helyei lesznek, s csak ez az indoklásuk és jelentőségük.

És ahogyan a templom, a *Föld* is a Golgota ítélete alatt van. Remegve és megrázkódva vesz részt a keresztfán függő férfi haláltusájában és mindazoknak kétségbeesésében, akik benne új aión új világekorszak kezdetét látták. Remegve és megrázkódva tanúsítja a Föld, hogy többé nem anyaföld, amelyre házainkat és városainkat, kultúránkat és vallásos rendszereinket biztosan építhetjük. Megrázkódva és remegve utal arra a másik alapra, amelyre lehet építeni: arra a magát odaadó szeretetre, amelyen minden földi hatalom ellenségessége megtörik. Attól az órától fogva, amikor Jézus hangosan kiáltott és lelkét odaadta, és sziklák repedeztek, megszűnt a Föld, hogy fundamentumává legyen annak, amit mi reá építünk. Csak amennyiben gyökerei mélyebb alapra épülnek, állhat meg építményünk. Csak amennyiben abba az alapba érnek le, amelyen a kereszt épült, lehet tartóssá.

Sem a Föld nem biztos alapja az életnek, s nem lehet örök hely a halál kamarája sem. A feltámadás nem követi annak halálát, aki a Krisztus, hanem a feltámadás az ő halálához tartozik. Ezt mondja nekünk a szentek feltámadása Krisztus feltámadása előtt. A *világegyetem* nincs többé a halál törvénye alá vetve, mely már a születés pillanatában kezdődik. Egy magasabb törvény alá van vetve, az élet törvénye alá, mely annak halálából jött, aki az örök élet megtestesítője. A sírok feltárultak, a szentek testei felkeltek sírjukból, amikor egy ember, akiben Isten jelen volt, a lelkét feltétlenül az Atya kezébe helyezte. Ettől a pillanattól fogva a *világegyetem* többé nem az, ami volt. A természet új értelmet nyert, a történelem megváltozott, és ti és én, mi nem vagyunk többé azok — vagy soha többé ne legyünk azok —, akik előzőleg voltunk.

Jegyzetek

Tillich „vallásos beszédeknek” nevezi prédikációit, melyeket amerikai egyetemeken és kollégiumokban tartott. A kötet, melyből a fentebbi beszédet vettük, először 1955-ben jelent meg, *The New Being*, (Az új lét) címen. A *Das neue Sein* című német fordításnak az előszavát is a német anyanyelvű Tillich írta és a fordítást hitelesítette. A német nyelvű kötet 1956-ban jelent meg, Hamburgban.

A könyv fülszövegéből idézem: E kötetben egy teológusnak megadott, hogy az isteni Ige titkát emberi szavakban úgy fejezze ki, hogy erejével és mélységével mindenkit megragad. A keresztény szókinszereknek elkoptatott, s ezért élettelen fordulatait nem használja, mert ő maga mint prédikátor és hallgató sok prédikáció üresjáratát tapasztalta. A teológia és a filozófia, a teológia és az ontológia [a lét általánosabb törvényeiről szóló filozófiai tanítás, a metafizika főrésze], a teológia és szociológia kölcsönös kérdéseivel vívódik. Prédikációi nem viselik el a romantikus privátkegyesség egyházi vagy nem egyházi önámítását, hanem az evangélium középpontjából adnak választ az egyes embert és a társadalmat foglalkoztató kérdésekre.

Ez az ismertetés jól jellemzi prédikációinak sajátos, nyugodtan mondhatjuk: páratlan jellegét. Nemcsak hallgatóinak szellemi színvonala, saját gondolkodásának mélysége is magával hozza, hogy — egyes helyeken különösen — nem könnyű olvasmány. De megéri a prédikációjába való belemélyedés. Hazai lelkészi karunk jelentős része van olyan érett gondolkozású, hogy élményt jelent ennek a prédikációnak az olvasása.

E prédikáció mesterien hidalja át az alapige lehetséges fundamentalista magyarázatát: a Biblia betű szerinti szövegéhez ragaszkodó teológusok sem tehetnek Tillichnek szemrehányást. Nem vitatja a nagypénteki alapige részleteit, hanem felülemelkedik ezen a problémán. Sejteti, hogy ne ezeknek az eseményeknek a hitelességét nézzük, hanem — s ezt már kimondja — vegyük *jeleknek*, melyek utalnak a golgotai eseménynek a természetet, történelmet, a világegyetemet átfogó jelentőségére (második bekezdés).

Újszerű és megragadó nézőpontból sorra veszi a nagypénteki alapigét. Mit prédikál a *természet* Krisztus haláláról? Mit mond a Nap elsötétedése, a *templom* nehéz függönyének széthasadása, a *földrengés*? A beszéd címe és az utolsó bekezdés összefoglalóan szól a *világmindenség megváltásáról*. (Ebben a beszédben egy helyen találunk összefüggést az egzegézisen kívüli más tudománnyal, ez pedig a napisten kultuszának vallástörténeti mozzanata.)

A beszédet fordította, a jegyzeteket írta
Veöreös Imre

Wolfgang Trillhaas igehirdetése Az élet fejedelme

Mt 28,1–8:

Szombat elmúltával, a hét első napjának hajnalán, elment a magdalai Mária és a másik Mária, hogy megnézzék a sírt. És íme, nagy földrengés volt, az Úr angyala leszállt a mennyből, odament, elhengerítette a követ, és leült rá. Tekintete

olyan volt, mint a villámlás, és ruhája fehér, mint a hó. Az örök a tőle való félelem miatt megrettentek, és szinte holtra váltak. Az asszonyokat pedig így szólította meg az angyal: „Ti ne féljetek! Mert tudom, hogy a megfeszített Jézust keresitek. Nincsen itt, mert feltámadt, amint megmondta. Jöjjetek, nézzétek meg azt a helyet, ahol feküdt. És menjetek el gyorsan, mondjátok meg a tanítványainak, hogy feltámadt a halottak közül, és elöttetek megy Galileába: ott meglátjátok őt. Íme, megmondtam nektek!”

Minden részlet, melyet az evangéliumunk húsvét ünnepéről elbeszél, világossá teszi, hogy Jézus feltámadásának lefolyását nem tudjuk megeleveníteni. Nem tudjuk, hogyan, nem tudjuk, mi minden történt. Az angyal ismeri az asszonyok gondját, ismeri, s felszólítja őket, hogy ne féljenek. Jézus feltámadása magyarázatáról mit sem mond. Csak az üres sírt mutatja meg nekik. Ezzel csak növekszik a talány. Éppen ezért csodálkozva látjuk, hogy ezek az asszonyok és a tanítványok csakhamar tudják: Isten feltámasztotta Krisztust, és az ő ügyét halálból az életre juttatta. Jézus Krisztust számunkra is az élet fejedelmévé tette.

1.

Krisztus feltámadása megmutatja, hogy *Isten ott, ahol mi véget sejtünk, Krisztusban új kezdetet teremthet.* Ezt nemcsak a tanítványok tapasztalták meg húsvétkor. Ez a tapasztalat nekünk ma is nagy húsvéti élményünk lehet. Az asszonyok a feltámadás tanúi lesznek. Jézus Galileába előre megy, s ott a tanítványok meglátják. Krisztus ügye él.

Krisztus él, Jézusnak és evangéliumának ellenségei nagypénteken azt hitték, hogy Jézus Krisztus nem fog nekik többé nehézséget okozni. És Jézus tulajdonképpen most kezd élni. Húsvét a világ számítási hibáját hozza felszínre. A tanítványok, a gyülekezet, az egyház is elköveti ezt a számítási hibát. Ismételten azt gondoljuk, hogy Jézus ügye végét járja a földön. Krisztusnak meg kell halnia és eltemettetnie a mulandóság sírjában. De amint Krisztus húsvétkor kilépett a sírból, úgy kel fel az évszázadok sírjából, a történelem sírjából, egyháza bűneinek a sírjából. Milyen gyakran temette el az egyház Krisztust a bűneivel. Húsvét napvilágra hozza ezt a számítási hibát. Krisztus, a húsvéti fejedelem győzelmesen kilép minden sírből, melyet a világ készített neki.

Jézus húsvéti győzelmét valóságos halál előzte meg. Tanújelét látjuk ennek Oroszországban (1938-ban vagyunk!). Krisztus ott valóban meghalt. Igéjének el kellett némulnia, követeinek meghalnia. De hangzik a húsvéti ének: Megölték Jézus Krisztust, és lám, újra él. Jézus maga előre megmondta: Aki él és hisz énbennem, soha meg nem hal. Nem kellett-e észrevennünk, hogy egyházunkban az utolsó évek haláltvörös borzongása közben Jézus Krisztus ereje által a gyülekezeti élet mélyebb lett, mint azelőtt?

2.

Ez a gyülekezet húsvéti tapasztalata. Megtanuljuk a húsvéti Krisztust megismerni. Amikor Krisztust eltemetik, akkor kezd felfelé menni az útja. A gyülekezet húsvéti tapasztalata: Krisztus az élet fejedelme. Ám nemcsak Krisztust ismerjük meg az élet fejedelmeként, de megtanuljuk megismerni Istent a megfoghatatlanságában. De bármennyire gazdag az életünk hívő tapasztalatokban, egyszer véget ér. Vigasztaljuk magunkat, hogy hírnevünk tovább él. De ha valaki híres ember volt is, milyen hamar elhalványul a neve. Hány sír mellett nem áll senki, aki ismerte a halottat. És mennyi ideig tart, míg utolsó ismerősünk, családtagunk, rokonunk megáll a sírunk mellett? Mindezt kiolvashatjuk a halottunk lezárult szeméből, élettelen arcából. Minden élet után este következik, az estére pedig éjszaka. Krisztus élete fölé is éjszaka borult.

3.

Igen, Krisztus halála minden éjszaka éjszakája volt. De fejük felett, a földkerekség éjszakája fölött az égbolton kigyúlnak a csillagok.

Ez az, amit Krisztus halála szerzett minden emberi tapasztalaton túl. Isten nekünk más világot szerzett. Ez a másik világ nyitva áll előttünk. Aki Krisztushoz tartozik, ebbe a másik világba is beletartozik. Jézus egyszer az Atyához menetele előtt tanítványait megvizsgálta: Az én Atyám házában sok hajlék van. Húsvétkor Jézus rámutat ezekre a hajlékokra, s nekünk polgárjogot ad bennük.

Ó barátaim, mi lenne velünk, ha megtanulnánk, hogy higgyünk a húsvéti üzenetben. Mi lenne gondjainkból, aggodalmainkból, nyomorúságos reményeinkből! Milyen fényt sugároz ránk Krisztus a feltámadásával! A Feltámadott által mi is feltámadásra hívtunk el. Ez szíveinket boldoggá és megvigasztaltta teszi.

Jegyzetek

Trillhaas tematikus húsvéti igehirdetése a bevezetés után két részre oszlik. A bevezetés két pólus ellentétére épül fel: a megriadt asszonyok nem értik, hogy miért üres a sír. Erre az angyal sem ad magyarázatot. E talány ellenére az asszonyok és az üres sírről tudomást szerző tanítványok mégis bizonyosak abban, hogy a Mesterük feltámadt. Ennek a két ténynek a feszültségére az igehirdető csak rámutathat, de feloldást nem adhat. Nem mondja ki, csak érezzük, hogy ez az evangéliumi elbeszélés misztériumához tartozik.

Az első rész első mondata a prédikáció fő témáját fogalmazza meg, az első bekezdés pedig kimondja azt a szókapcsolatot, amelyre az első rész további gondolati anyaga felépül: „számítási hiba”. Erre az

igehirdetési támpontra nem az egzegetikai munka révén jutott el az igehirdető. A készülés közben, több vagy kevesebb töprengés után, villámfényként éri a tudatát — és ilyesmi érhet bennünket is. Ez az, amit ihletnek nevezhetünk. Bízást mondhatjuk, hogy a Szentlélek segítségül jön a prédikációra készülők lelkésznek.

A prédikáció második részének az első mondatai összefoglalják az első rész üzenetét. A továbbiak a halál valóságából indulnak el, de Krisztus feltámadásának csillagfényei gyúlnak ki a halál éjszakájában. Megrendítő mondat következik, ami mögött személyes tragikus élmény rejlik. A könyv élén ajánlás olvasható: a szerző elhunyt feleségének ajánlja a könyvet. A most olvasott húsvéti igehirdetés előtti időben halt meg Trillhaas fiatal felesége, több gyermek édesanyja. A haláleset után néhány vasárnap elmúltával először szolgált gyülekezete istentiszteletén a férj: nem énekelte az énekes liturgiát, mert attól tartott, hogy megrohanja az emlékezés és elcsuklik a hangja. Megerőltetve a hangját, élő szóval mondotta a liturgia szövegét. Úgy látszik, egyedül maradván nézte a halottas ágyon fekvő lezárt szemét, élettelen arcát. És ebből sokat kiolvasott, amelynek töredéke beletorkolt a fenti igehirdetés egyetlen mondatába.

A Szovjetunió elnyomott egyházainak ébredésére történt utalás 1938-ban valóság lehetett. Számunkra ilyen tapasztalat a magyarországi negyven évi kommunista rendszer alatti, mindennek ellenére létező élet a gyülekezetekben, s utána a lassan kibontakozó szabad egyházi élet, amelynek persze másféle nehézségeit látjuk.

Az igehirdetést fordította, a jegyzeteket írta:

Veöreös Imre

Walter Lüthi igehirdetése Krisztus feltámadása

Jn 20,1–8

Magdalai Mária látja az Urat, de úgy véli, hogy a kertész az. Ez nem az egyetlen félreértés, ami vele húsvét reggelén történik. Amikor a feltámadt Jézus megszólítja, azt hiszi, hogy a Mester tért vissza a földi életbe. Ám Mária és a Feltámadott között titokzatos választóvonal húzódik. S ez a határ az evilágot és a túlvilágot, időt és örökkévalóságot, Istent és bennünket, embereket választ el. Ezért éri Máriát váratlanul Jézus szava: „Ne érints engem, mert még nem mentem fel az Atyához, hanem menj az én testvéreimhez, és mondd meg nekik: Felmegyek az én Atyámhoz és a ti Atyátokhoz, az én Istenemhez, és a ti Istenetekhez.”

A „Ne érints engem” szavakkal az Úr a teljesen új, megváltozott helyzetet állapítja meg, amelyben

mostantól fogva vele az emberek, tanítványai is vannak. Krisztus húsvétkor az örök életbe távozott, s ez örvendezésre és magasztalásra indít: Krisztus feltámadt! Bizonytalán feltámadt!

Mária megbízatást kap, hogy ennek az eseménynek a híret vigye el testvéreihez — Jézus először nevezi így tanítványait. Arról, ami itt történt, ne csak tanítványai tudjanak. Minden néphez vigyék el a hírt, az örök élet híret, melynek mindenki, aki hisz őbenne, részese lesz.

Magdalai Márián kívül még a feltámadásnak két tanúja lép elénk a húsvéti evangéliumból: Péter és János. Ők, amint meghallják a hírt, nyomban elindulnak. János előbb ér a sírhoz, mint az idősebb Péter. Ám valami megállásra kényszeríti. Péter azonnal belép, és látja, hogy a halotti leplek oldalt fekszenek, a fejet borító kendő pedig összegöngyölve más helyen. János azonnal megállapította a tényállást, és „*hit*”. A húsvéti hit ajándék a Jánosnak megadatott, hogy higgyen a Feltámadottban, s ezzel együtt az örök életbe lépjen. A hit tudja csak megragadni, hogy Krisztus feltámadt az örök életre. De megkérdezzük, hogy Krisztus feltámadásának csak túlvilági jelentősége van-e, s egyedül arra szolgál, hogy az örök élet hitében haljunk meg? *Mit használ nekünk Krisztus feltámadása a földi életünkben?*

A 70 vagy 80 évben, vagy jóval kevesebben? A földi életben a hiányzó húsvéti hit következményei beláthatatlanok. És ahol egy nemzedék nem tud hinni az örök életben, ennek evilági hatásai katasztrofálisak. Ahol a húsvéti hit eltűnik, ott megjelenik a képernyőn a születések csökkenése. Ez csak az egyik torzulás sok más között. A személyes életünk és a közéletünk elferdül. Sőt, nemcsak az életünk, hanem a halálunk is értelmetlen.

Az evilági ember számára a halálnak is evilági oldala van. A halál elleni küzdelemnek az ilyen embernél csak az az értelme, hogy ezt a kényelmetlen nyugalmat — zavarót és kellemetlen játékrontót — amennyire lehetséges — minél távolabb tartsa magától, s ha egy nap kikerülhetetlenül melléje lép, ez az ember mindent elkövet, hogy minél gyorsabban és fájdalommentesen fogadja. Közben bebeszéli magának, hogy a kényszerű halált barátjának, megváltójának tekintse. A hiányzó húsvéti hit olyan mélyre hatolón ragadja meg mindennapjainkat, hogy többé még meghalni sem tudunk igazán.

Aki azonban nem tud az örökkévalóságba halni, hogyan születhetne az örökkévalóságból?! A húsvét nélküli ember számára a születésnek is csak evilági jelentősége van. „Csak egy vagy két gyerek, többre nincs szükség.” Az utódoknak számukra nincs jelentősége. Attól tartanak, hogy gyermekeik egyszer megátkozzák azt az órát, amikor fogantattak. A szülési és életsztrájk mögött az életben való csalódás rejlik, amely csak egy hitvány evilági élet volt.

A húsvétból való távolságunk megmutatkozik az öregek iránti magatartásunkban is. Amilyen

mértékben egy nemzedék elveszti hitét az örökkévalóságban, elveszti a szeretetét az öregek és rokkantak iránt. Ugyanaz az Isten, aki azt mondja: „az Úr ajándéka a gyermek” (Zsolt 127,3), hasonlóképpen ezt is mondja: „ősz korotokig én hordozlak” (Ézs 46,4). És egy és ugyanaz a hitetlenség, mely az öregek és gyermekek életterét szűkíti.

Az örök életben való hit értelmet ad a házasságkötésnek, gyermekek nemzésének és szülésének, és végül arcuk veritékével édesapa és édesanyaként életük áldozásának családjukért. Húsvéthívő keresztény emberek gyermeknevelése istentiszteletté válik, mert hívő szülők gyermekeiket az örökkévalóságból fogadják, és nem az idő, hanem az örökkévalóság számára veszik az Úrtól. És ha gyermeked nem lesz alkalmas és rátermett az életre? Ez valóban olyan kereszt, amelyet hordozni kell. De hívő apák és anyák türelemmel hordozzák, mert ezt a gyermeket is az örökkévalóság számára nemzették és születték. És ha egyik gyermekük meghal? Ez valóban az Isten kezének rájuk nehezedeése, az ő keze alatti meghajlás órája, ám beleszendül az örökkévalóság hite: „Az Úr adta, az Úr vette el. Áldott legyen az Úr neve” (Jób 1,21b).

Olyan ifjúság, mely nem évtizedekre növekedik fel, hanem az örökkévalóságra, a szülőkre és rokkantakra más szemmel fog nézni, és más kézzel támogatja őket.

Mindezért „hasznos” nekünk Krisztus feltámadása. Ez teszi hasznossá nekünk, hogy magdalai Mária húsvét reggelén azzal találkozott, aki az örökkévalóságba támadt fel. Számunkra ez örökkévaló és ideigvaló nyereség. Korunk problémái a húsvéti hit fényében megoldódnak, vagy megoldatlanok maradnak.

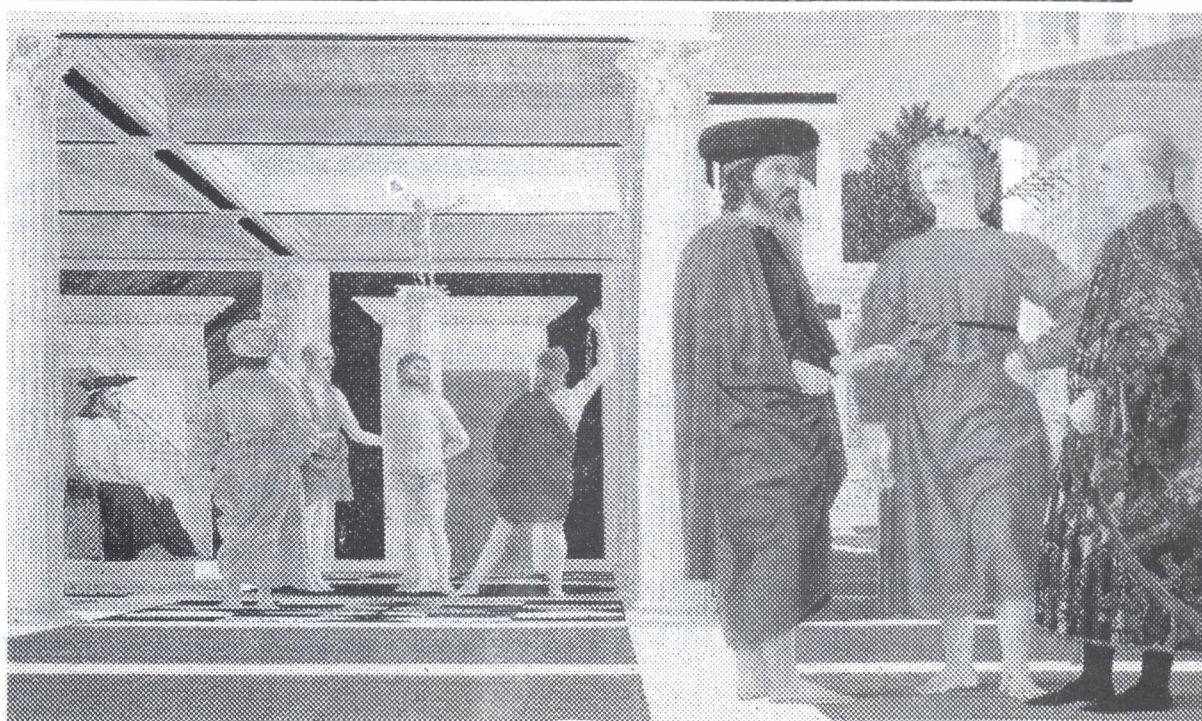
Jegyzetek

Lüthi prédikációs módszere más, mint a két másik igehirdető. Nem próbál egzotikus módszerrel a szöveg mélyére hatolni. Egyszerűen amit olvas János evangéliumában, azt kifejti. (Ezt teszi az egész könyvében, melyben közli a gyülekezetében sorozatosan prédikált János evangéliumot.) Az „egyszerűsége” azonban nem jelent felületességet, sőt ellenkezőleg! Nem érdeklik olyan kérdések, mint hogy ki az „a másik tanítvány”, „akit Jézus szeretett”. Ez a titokzatos személy mindmáig vitatott kérdés az újszövetségi teológiában. Lüthi nem csinál belőle problémát: János apostolnak veszi, akinek szinte senki nem tartja a korunkbeli kutatók közül. Ám ez semmit nem von le igehirdetése értékéből.

Prédikációja két részre oszlik. Az elsőben elbeszéli megragadóan — az alapigét. (Ezért nem volt szükséges, hogy az alapigét előzőleg közöljem.) Közben már súlypontokat képez, amelyekhez a prédikáció második felében, az alkalmazásnál ismételtelen csatlakozik. Lüthi az alkalmazás tüneményes mestere. A konkretizálásban a végsőkéig megy: példa rá a húsvéti hit és a nemzés, fogantatás összekapcsolása. Gondolatait gyakran ismétli, de ez nem válik szószaporitássá, mert amit ismétel, az megragadó megállapítás, és szinte belesulykolja az igehallgatókba.

Alkalmazásának a fonala itt: a húsvéti hit vonatkozása a mindennapjainkhoz, a halálhoz, gyermekvállaláshoz, az idős és megrokkant szülőkhöz. Az igehirdetés elejét és végét keretezi magdalai Mária találkozása a feltámadott Krisztussal. Az alkalmazást pedig levezeti a Heidelbergi Káté kérdéséből: Mit használ nekünk Krisztus feltámadása?

Az igehirdetést fordította, a jegyzeteket írta:
Veöreös Imre

Keressétek az ő arcát

— Áhítat —

— A sötétség sem sötétség nekem

— Zsákutcában vagyok.

— Biztos vagy abban, hogy ez nem alagút?

A szenvedő arc felvillan. Amit elmondott, oly nehéz, hogy realisabb zsákutcáról beszélni.

Am vajon irreális, olcsó dolog alagútról szólni?

Az alagút nem könnyű döntés. Olyan útra térést jelent, ami helyben lévőnek tűnik. Áthaladni egy sötétségen, ami készült, és nem magam választottam. Amit nem térképeztem fel, sem nem analizáltam. Alagút, ez még aktívabb részvételt jelent saját reménytelenségemben, s annak okában. Hozzá kell állni, hogy áthaladjak rajta.

El kell indulni saját lépteimmel a sötétben. Nem lehet eltévedni, ha az alagút valóban keskeny. Mindkét fal közel van, nincs sok választás.

Először egy lépést teszek. Aztán a másodikat. Majd a harmadikat. Fontos az előrehaladás, a meg nem hátrálás. A sebesség nem fontos. Olykor megállunk, az is lépés, ha a lélegzésre időt adunk.

A dél-amerikai fiatal kereszténynek a húsvétot *passagé*-nak mondják: átjárónak. Az újjászületés szenvedését a húsvét éjszaka sötétségében rajzolják meg.

Zsákutcában lévő barátom mosolygott. Óvatosan, mint ahogy az alagút nyílása dereng, amikor még nem látni.

A cinkék a kórház udvarán röpdösnek. A vízfüggöny csak úgy ömlött az ereszen. A beteg még nem mozdult meg, a szeme még nem nyílt meg, a szája még nem szólt. Ott ültünk az ágya szélén és énekeltünk: „Lélek a kegyelem hordozója, a vigasztalás adója, lakozzál nálunk”. Húsvéti istentiszteleten voltunk — Mária Magdaléna volt a textus, aki sírt a nyitott sír mellett. Egyáltalán nem számított a remény lehetőségére. Számára nem volt más — és benne sem volt más — mint az üres sír. Mint bennünk is az egész húsvétot megelőző téiben. Milyen gyorsan bekövetkezik a remény halála, a szív megdermedése, átadásunk a betegség és halál erőinek! Magunkat szégyellve olvastuk Kierkegaard: A szenvedés evangéliumából:

A szenvedés veszélyes tanítás, mert ha nem tanuljuk meg az engedelmisséget, ő, akkor szörnyű, mint a túl erős gyógyszeradag, úgy okoz kárt. Ebben a veszélyben az embernek segítségre van szüksége. Isten segítségére, különben nem tanulja meg az engedelmisséget. S ha nem tanulja meg. Sőt akkor megtanulja a romlást, a nyomorult félelmet, megtanulja eloltani a lelket, eltompítani minden pompás bölcsesség bensőjét, megtanult dacolni és reménytelennek lenni. Mária Magdaléna „megfordult és meglátta Jézust ott állani, de nem tudta, hogy Jézus az”.

De az Jézus volt. Amikor énekeltünk, a beteg szemhéja észrevehetően megremegett csukott szemén.

Szája kissé mintha mosolyra nyílt volna. A remény kifejezése volt, de az élő reményé.

Néztük komor arccal a tiszta koporsót, majd a hó és a napfény csillogó játékát a síron — és meg kellett vallanunk magunknak mindezek után, amit sem megérteni nem tudtunk, sem valóságnak elfogadni: „nincs visszaút — így van jól”.

A húsvét Urának keze érintett meg minket. Megnyitott egy lezárt ajtót, megtörte a kenyeret. „A sötétség nem lesz sötét neked, az éjszaka világos lesz, mint a nappal” — Zsolt 119,12. Ez nem az, mint mikor sötét háttérből a fény jobban kiemelkedik. Semmi negatívum vagy hiányosság, hanem maga a sötétség válik világossággá és mindent betölt Jézus jelenlétének öröme!

És ezért szeretném a szót ismét testvérem felé fordítani. Nem csak azt a szót, hogy az Úrban elhunyt szeretteink élnek az Úrban és soha meg nem halnak — hanem mindenekelőtt azt az ígét, hogy a Golgota középső keresztjéről áldás fénylik ide a sötétbe, ahol a halál, a bűn, a levertség hatalmaként még végzi a munkáját bennünk. A mi fáradtságunk miatt a Legszentebb belevilágít az éjszakába. A mi szívünk keménysége miatt a sziklák megrepednek. És a kárpit kettéhasad. Mert minden nap „járunk igaz szívvel, maradjunk meg rendületlenül a remény megvallásában; és világítsunk egymásnak bátorításul a szeretetre és a jócselekedetre”.

Az elmúlás hónapja van. Még kopaszok a fák. Különös, éppen most emlékeztetnek a tavaszra. Most a legcsupaszabb az a csoda, hogy már ott rejtőznek az új rügyek a lehullt levelek tövében.

És mégis a fagy elé nézünk, havazás és merev jég is jöhet még nálunk.

Az életünkben is — sok homállyal teli hónap következhet, amelyek olykor áthatolhatatlanoknak tűnnek. Bennünk is megzavarodik ez a világos tapasztalat: az ősz az új kezdet, nem a tavasz. Október az új rügyek születésének ideje. Ezután jön a halálszürke kemény tél, hosszú naptalan idő, de ez nem szabad, hogy hitetlenséget szüljön!

„Az Úr a föld és minden, ami benne van!” Ezzel a zsoltaírdattal áldja meg az ortodox pap az elhunyt sírját. Ennyire beteljesedve pihenhetünk. Az ő szeretetébe ajánlhatjuk elhunytjainkat, akik maguk holtan pihennek a sírban, s az Atya szavára feltámadnak. Reá hagyjuk testünket, lelkünket és egész létünket. Nem csak akkor, amikor eljön a mi időnk, hogy távozzunk a világból, hanem minden nap és minden percben. Akkor is, amikor nem tudunk hinni, imádkozni és küzdeni. Akkor is gondot visel rólunk „életadó lehellel”.

Anna-Maija Raitilla
(finnből fordította: †Koren Emil)

Áhítatsorozat Nagyhétre

I. Jézus imája a kertben

"Ekkor arra a helyre értek, amelynek neve Gecsemáné, és így szólt tanítványaihoz: "Üljetek le itt, amíg imádkozom." Mk 14,32

Krisztus agóniájának színhelye egy ősi olajfa kert volt, ahová gyakran jár imádkozni. Az első nagypéntek éjszakáján elhagyta megszokott nyugalma és ugyanezt az imádságot ismételte: "Abbá, Atyám! Minden lehetséges neked: vedd el tőlem ezt a poharat, mindazáltal ne úgy legyen ahogy én akarom, hanem amint te." (Mk 14,36)

Jézus nem futott el a szenvedés és a kereszttől, pedig tudta, mi vár rá. Nem a könnyebbik utat választotta. Bűneink eltörléséért szenvedte el szörnyű agóniáját.

Mi sem élhetjük mindig a "mindent a kényelemért" életet. Krisztus követése arra hív minket, hogy soha ne adjuk fel a bűn bármilyen formája elleni harcot.

Jöjjetek, dicsőítsük a kertben imádkozó Jézus Krisztust.

Zsoltár 63,2-9

"Ó Isten, te vagy Istenem,
hozzád vágyakozom!
Utánad szomjazik a lelkem,
utánad sóvárog testem,
mint kiszikkadt, kopár, víztelen föld.

Mert szereteted az életnél is jobb, ajkam téged dicsőít."

Olvasmány: Zsidók 5,7-8

Könyörgés

Úr Jézus, Te tanítottál bennünket ébren maradni és imádkozni. Ne hagyd, hogy a kísértés győzzön le minket. Bizalommal kérünk: oszd meg velünk imádságos lelkületed.

Könyörgésed által felkészültél a szenvedésre és a halálra,

– segíts nekünk, tanítványaidnak, hogy bensőséges közösségben lehessünk Istenünkkel életünk minden eseményében.

A kertben nem adtad fel az imádságot, még akkor sem, amikor vércseppeket izzadtál;

– add meg nekünk az imádság által, hogy a nehézségek és fájdalom ellenére Istennel élhessünk.

Urunk, Atyád akaratából kiittad a szenvedés poharát,

– teremts bennünk szomjúságot az Atya akaratának cselekvésére. Az imádság erejéből feladtad magad azokért, akik igazságtalanul fogtak el,

– segíts, hogy megtaláljuk az imádságba azt az erőt, amivel hűségesek maradunk a megpróbáltatásokban is.

–

Ámen.

II. Jézust halálra ítélik

"Ekkor (Pilátus) kiszolgáltatta őt nekik, hogy megfeszítsék." Jn 19,16

"Szenvedett Poncius Pilátus alatt". Miután Jézust a kertben elfogták, gyors és sietős kihallgatást tartottak, és elítélték. A jeruzsálemi zsidó vezetők tanácsára Pilátus, a római prokurátor Jézust halálra ítélte.

Jézus valószínűleg csak egy újabb megfeszíthetetlen zsidó ember volt Pilátus számára, akit váratlanul lökte elé a nagy zsidó ünnep előtt, amikor a rómaiaknak mindenre felkészülten kellett a város rendjét biztosítaniuk. Pilátus számára az volt a legfontosabb, hogy a városban nyugalom legyen. Jeruzsálem ellenőrzése jóval fontosabb volt számára annak az ártatianságánál, aki előtte állt.

Jézust, mint lehetséges bajkeverőt ítélték el. A római büntetés gyors volt, kegyetlen és fellebbezést nem tűrő. Az ítélet meghozatala után rögtön átadták Jézust a katonáknak, akik haláláig kínozták. A zsoltáros szavai jól tükrözik Jézus könyörgését:

"Segíts meg Istenem,
mert nyakamig érnek a vizek! Feneketlen iszapba süllyedtem,
nincs hol megállnom.
Örvénylő vizekbe estem,
elsodort az ár."

„Hajam szálánál is többen vannak,
akik ok nélkül gyűlölnék."

Mélyen azonban Jézus tudta, hogy legjobban Isten akaratát számít, és bízott ebben az akaratban, bármit is mondjanak mások.

Urunk, add, hogy hűségesek legyünk az igazsághoz és a te akaratodat cselekedjük, ne pedig az számítson, mások hogyan ítélnék meg minket.

Zsoltár 69, 2-5

Olvasmány: Róm 14,10-13

Könyörgés

Urunk, örök igazság vagy, aki azért jöttél a világba, hogy erről az igazságról tegyél bizonyosságot,
– add nekünk, hogy mi is ezt az igazságot képviseljük a világban.

– Világosítsd meg a vezetőket az igazsággal,
– hogy minden ember részesedhessen benne.

Helyezz minket jobb kezedhez, amikor átadod országod Atyádnak,

– és igazságoddal ítéld meg az élőket és a holtakat.

Ámen

III. Jézus megostorozása

"Pilátus szabadon bocsátotta nekik Barabbást; Jézust pedig miután megostoroztatta, kiszolgáltatta, hogy megfeszítsék." Márk 15,15

Az evangéliumok igen szűkszavúan írják le Jézus megostorozását. Az evangélium első olvasóinak mindezt nem kellett magyarázni: jól ismerték a keresztrefeszítést megelőző ostorcsapásokat.

Római szokás szerint Jézust is megfosztották ruhától és többször megostorozhatták a keresztrefeszítésig. János evangéliuma szerint Pilátus a megostorozott Jézust végigvezetette a tömeg előtt, mert abban reménykedett, hogy még hátha megkönnyülnek rajta.

"Az Ige testté lett" - írja János. Áldása - hitünk szerint - minden testet megérint. Megérinti azokat, akik testben és lélekben szenvednek. "Az ő sebei általt gyógyultunk meg" - írja Ézsaiás.

Jézus szenvedése annak a jele, hogy Isten nem hagyja el a gyengét és a fájdalomtól összetörtet. Urunk, adj erőt a szenvedőknek. Sebeid által adj mindannyiunknak gyógyulást.

Zsoltár 42,2-6

"Miért csüggedsz el, lelkem, miért háborogsz bennem? Bízzál Istenben, mert még hálát adok neki az ő szabadításáért!"

Olvasmány: Ézsaiás 50, 5-7

Közbenjáró imádság

Szerető Megváltónk, akit lenéztek és megcsúfoltak,

– taníts minket a te alázatosságodra.

Szenvedésedben egy voltál a gyengékkal és föld kivetettjeivel,

– segíts nekik minden bajukban.

Erőddel erősítsd a szenvedőket,

– segíts nekünk segíteni.

IV. Jézus keresztre feszítése és halála

"Elvitték őt a Golgota nevű helyre, ami ezt jelenti: Koponya-hely. Ekkor keresztre feszítették, és megosztották ruháin. Vele együtt feszítettek keresztre két rablót, egyet jobb, egyet pedig bal keze felől. Mk 15, 22. 24. 2 7.

Amikor a megfeszített Jézus fájdalmára emlékezünk, hála van szívünkben azért, hogy értünk viselte el szenvedését. Többé nem szenved értünk: "Ugyanis ezt egyszer s mindenkorra megcselekedte, amikor önmagát adta áldozatul." Zsid 7,27

Hálát adunk Krisztusnak azért, hogy osztozhatunk szeretetében azok iránt, akik ma is szenvednek. Megszámlálhatatlanul sokan vannak. Azzal a szeretettel szeressük őket, amilyen szeretettel Jézus az életét adta értünk.

Zsoltár 116,1-9

"Az Úr nevét hívom segítségül: Ó Uram, mentsd meg életemet!"

Olvasmány: 1 Pét 2,23-24

Közbenjáró imádság

Áldott vagy Urunk, Megváltónk, mert értünk szenvedtél, véreddel váltottál meg bennünket.

A kereszten megkérted Atyádat, hogy bocsásson meg azoknak, akik bántalmaztak téged,

– segíts nekünk, hogy szeressük azokat, akikről nem kapunk viszontszeretetet.

Keresztet az élet fája lett.

– Add, hogy ehessen mindenki ennek a fának a gyümölcséből.

Ámen

V. Jézus dicsőséges Feltámadása a sírból

"Őt azonban fára feszítve megölték; de az Isten harmadnapon feltámasztotta őt, és megadta neki, hogy láthatóan megjelenjék, de nem az egész népnek, hanem csak azoknak a tanúknak, akiket előre kiválasztott erre az Isten: minékünk, akik együtt ettünk és ittunk veled, miután feltámadt a halálból." ApCsel 10,39-41

Péter, a szemtanú, nem tudja magában tartani a nagyszerű hírt: Jézus feltámadt a halottak közül! A kereszthalál után úgy tűnt, mindennek vége, de

mégis: Jézus élt, feltámadt! A Jézust megtagadó apostol bocsánatot nyert, amikor a Feltámadott Úrral együtt vacsorázhatott a Gaileai tó partján. Isten kegyelmének új korszaka érkezett el!

A Feltámadottal találkozott szemtanúk mindent elmondtak az újonnan hitre jutottaknak, hogy ők is higgyenek. Eltűnt a szemünk elől, hogy megtalálhassuk a szívünkben - mondja Augustinus. A Feltámadottal találkozott tanítványokkal együtt mi is mondhatjuk:

"Harmadnapon feltámadt".

Zsoltár 147,1-11

"Dicsérjétek az Urat!

Milyen jó Istenünkről énekelni, milyen gyönyörű a szép dicséret!"

Olvasmány: ApCsel 13,30-33

Közbenjáró imádság

Krisztus, az élő Isten Fia, a keresztségben együtt kereszteltettünk veled,

– add meg, hogy veled együtt támadhassunk fel új életre.

Keresztet és feltámadásod által mindenki számára megnyitottad az örök élethez vezető utat,

– add meg, hogy részesei lehessünk az örök élet ajándékának.

– Ámen

Alkalmazható "elemek" istentisztelethez

AZ ÚJRAKEZDÉS BIZONYSÁGA

Ézs 65,17-25

Jn 20,1-18

Gyülekező mondatok

(1 Kor 15,19-26 és Jel 1,4-6 alapján)

Liturgus: Halleluja! Az Úr feltámadt!

Gyülekezet: Krisztus valóban feltámadt!
Halleluja!

L: Krisztus feltámadt a halottak közül, mint az elhunytak zsengeje.

Gy: Mindenki meghal Ádámban és életre kel Krisztusban.

L: Kegyelem néktek és békesség attól, aki van, és aki volt és aki eljövendő; és Jézus Krisztustól, a hű tanútól, aki elsősülött a halottak közül, és a föld királyainak fejedelme.

Gy: Aki szeret minket, és vére által megszabadított bűneinktől, aki országa népévé tett minket, papokká az Isten, az ő Atyja előtt: övé dicsőség és a hatalom örökkön-örökké. Ámen.

Bűnvallás

Mindenható Isten, aki feltámasztottad Fiadat, Jézust, és legyőzted a halált, hogy mi is részesei lehessünk Jézus igazságának, megvalljuk, hogy nem úgy éltünk, mint akik új életet kaptunk. Megfeledkezünk saját feltámadásunk bizonyosságáról. Olyannyira a régi világban éltünk, hogy nem láttuk meg az Új Teremtés dicsőséges fényét magunkban.

Kegyelmes Isten, bocsásd meg vétkeinket és tégy minket bátrabb tanítványokká. Segíts, hogy úgy éljünk, mint akik életet és győzelmet remélnek a halál és a kétségbeesés helyett.

Támassz fel bennünket új életre, Istenünk, a mi Urunk Jézust Krisztusért, aki Veled és a mi szívünkben él. Ámen.

Bűnök bocsánata

L:Ki van abban a helyzetben, hogy ítéljen?
Egyedül Krisztus.

Krisztus meghalt értünk, feltámadt értünk, Krisztus uralkodik és imádkozik értünk.

Gy: Krisztusban mindenki új teremtés: a régi elmúlt, íme eljött az új.

L:Testvérek, higgyünk a Jézus Krisztusról szóló jó hírben!

Gy: Krisztusban bűnbocsánatot nyertünk!

A hit megvallása

(Róm 8,31. 35. 37-39)

L: Mit mondjunk tehát erre? Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk? Ki választana el minket a Krisztus szeretetétől? Nyomorúság vagy szorongatás, vagy üldözés, vagy éhezés, vagy, meztelenség, vagy veszedelem vagy fegyver?

Gy: Nem, mindezekkel szemben diadalmaskodunk az által, aki szeret minket. Mert meg vagyunk győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelmek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmak, sem magasság, sem mélység, sem semmiféle más teremtmény nem választhat el minket az Isten szeretetétől, amely megjelent Jézus Krisztusban, a mi Urunkban. Ámen.

Imádságok

Jézus, aki elvesztél és megtaláltattál, hogy soha többé el ne vessz,

Állj mellénk a keresztsjeink sötétjében, ahogyan az asszonyok álltak melletted.

Halj meg és támadj fel velünk a világ szenvedésében.

Szüless velünk újjá,

amint a szeretet, a remény, a hit és a kitartás
túlélik a kegyetlenséget és a halált.

Ámen

Istenünk, aki az erőtlenek ereje vagy,
azokat választottad tanúidnak,
akik hangját senki sem hallotta meg.
Add, hogy amint az asszonyok hirdették
feltámadásodat,
bár nem hittek nekik,
nekünk is legyen erőnk Igéd hirdetésére.
Jézus Krisztusért kérünk.

Ámen

· Ó Krisztus, a Feltámadott Ige,
támassz fel bennünket is húsvét ünnepén.
Éleszd bennünk a feltámadott életet,
Küldd el Szentlelkedet az új tavasz és új ígéret
ünnepére.

Ámen.

· Add, Urunk, hogy a Feltámadás fénye ragyogja
be istentiszteletünket Szentlelked által. Segíts
megismerni önmagunkat úgy, ahogyan
újjáteremtettél bennünket.

Ugyanazzal az erővel vezess minket is utunkon,
amivel Jézus Krisztus járt közöttünk,
hogy utunkat hit és öröm övezze, és végül
elérkezzünk ahhoz, amit szem még nem látott,
fül még nem hallott,
de amit Te mindenki számára elkészítettél, aki
igazán szeret Téged a világ kezdete óta.

Ámen.

Összeállította: Pángyánszky Ágnes

VÉGIG A NAGYHÉTEN

Alábbiak egy olyan gyermeknap, vagy, ideális esetben, hétvége programleírása, melynek témája a nagyhét. Azon belül is virágvasárnap, az utolsó vacsora, a nagypénteki keresztre feszítés és a húsvéti Feltámadás eseményei. A gyerekeket négy állandó csoportra osztjuk, akik forgószínpadszerűen vesznek részt a különböző helyszíneken. A csoportbeosztás tőlünk függ, de javasolt az életkorilag vegyes csoportok létrehozása, mivel a feladatok nem korosztályokhoz kötődnek. A hétvége, ill. a nap végére minden gyerek eljut a zenei, kézműves, bábos, ill. plakátkészítő csoportba, ahol a csoportmunka elején elmondjuk, megbeszéljük az adott történetet. Így a nagyhét eseményeivel többféle módon ismerkedhetnek meg a jelenlevők. A kézműves csoportnál a gyerekekkel készítünk több darabot, hogy azoknak is jusson, aki egy másik történetet dolgoztak fel „kézművesként”. A zenei csoportnál igyekezzünk minél többféle hangszert a gyerekek kezébe adni! Ha lehetőségünk van rá, mindenképpen érdemes megszervezni egy kalácsütő csoportot, amit a gyerekek tetszés szerint választhatnak.

A program végi közös záró alkalmon a csoportok bemutatják, mit készítettek, mit tanultak az ott eltöltött idő alatt. Mindennek külön hangulatot adna az általuk készített kalács és kakaó elfogyasztása!

I. VIRÁGVASÁRNAP

Bábcsoport

Lukács 19, 28-40

Plakátkészítő csoport

A területen található anyagokból / falevél, gally, kavics, homok, virágok, stb. / ragasztással a jeruzsálemi bevonulás jelenetének plakátja.

Ha nagyobb és ügyesebb gyerekek vannak a csoportban, rajzoltassuk meg előre ceruzával a jeruzsálemi bevonulás jelenetét, vagy mi rajzoljuk meg előre. Gyűjtessünk a gyerekekkel a területen anyagokat: falevelet, gallyat, kavicsokat, homokot, virágot, stb. Majd ragasztóval ragasszuk fel ezeket az előre megrajzolt papírra.

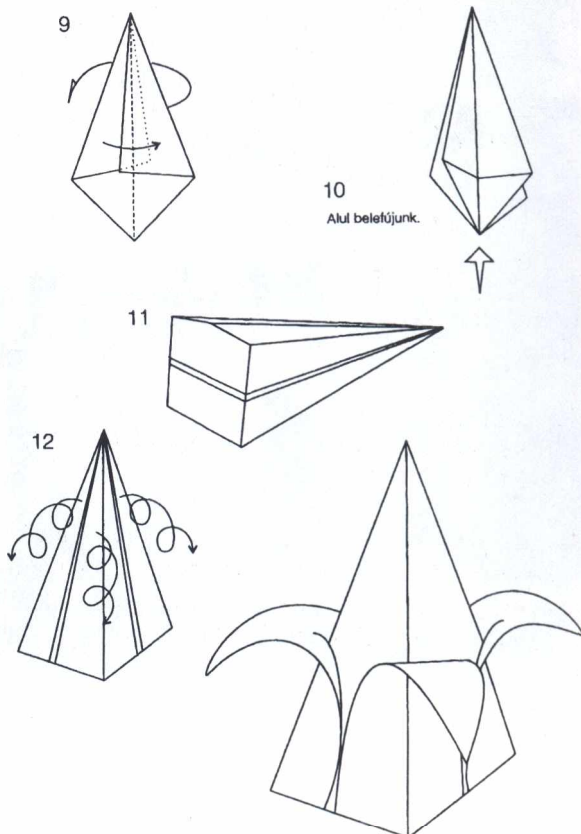
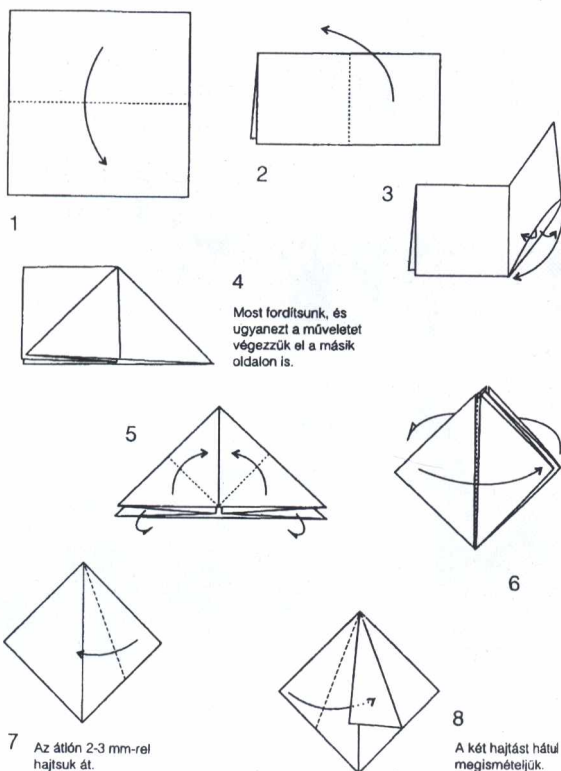
Anyagszükséglet:

Kartonpapír, olló, Technokol ragasztó, összegyűjtött anyagok

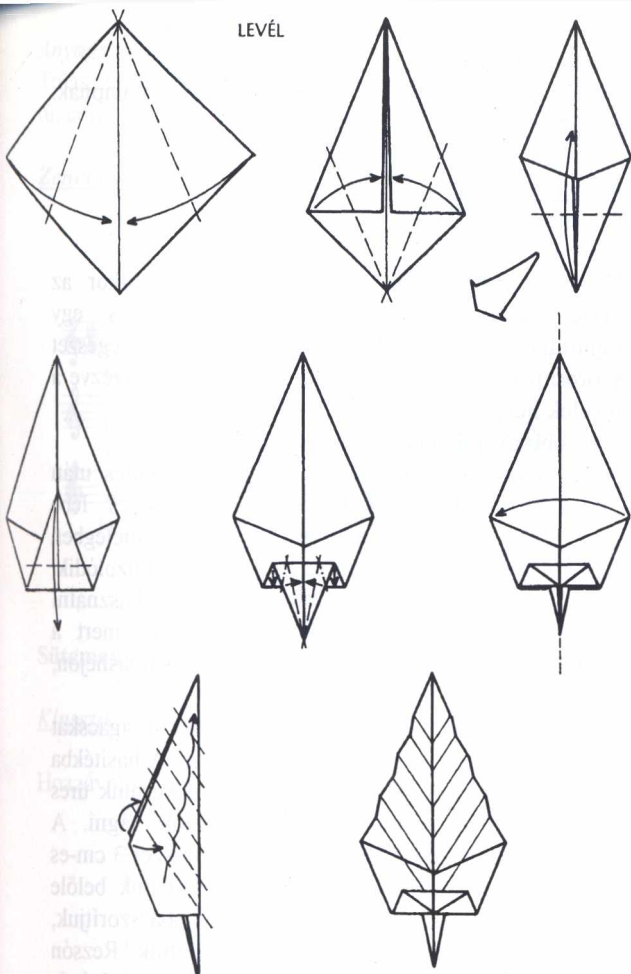
Kézműves csoport:

Papírhajtogatással falevelek, virágok hajtogatása

Tulipán

LEVÉL

Zenei csoport:

II. UTOLSÓ VACSORA

Bábcsoport:

Máté 26, 17-29

Plakátkészítő csoport:

Tépett mozaik a Máté 26,17-29 ígerész tetszőlegesen kiválasztott jelenetéhez.

Kisebb gyerekeknél mi is előrajzolhatjuk a ragasztandó alapot. Színes papírokat kis darabokra tépünk, majd az előrajzolt papírra felragasztjuk őket. Nem baj, ha lesz a kis darabok között rés!

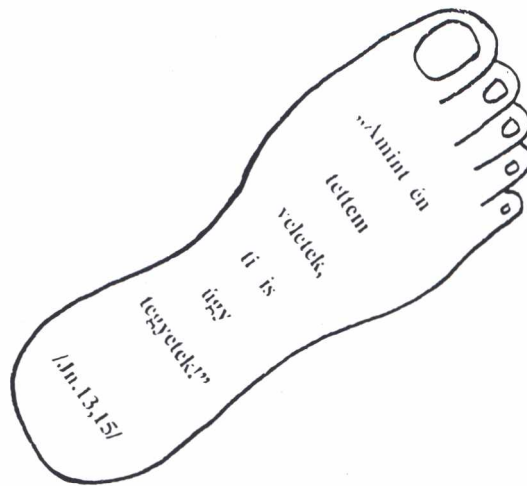
Anyagszükséglet:

Kartonpapír vagy más erősebb papír plakátalapnak, papír ragasztó, színes papírok

Kézműves csoport:

A János 13,2-15 /Lábmosás/ kapcsán papírból talpak kivágása, és a János 13,15 ígehely ráírása: „Amint én tettem veletek, ti is úgy tegyetek!”

Készítsünk előre kartonból sablonokat, amiket a gyerekekkel körberajzoltatunk, és rajzlapból kivágatunk. Ha kisebb gyerekek vannak a csoportban, fénymásolt papírokon is odaadhatjuk ezt. Majd a kijelölt ígehelyet írassuk rá.

2. KÉP: talp

Anyagszükséglet:

Karton a sablonoknak, rajzlap, olló, filctollak /színes ceruzák

Zenei csoport:

III. NAGYPÉNTÉK

Bábcsoport:

János 19, 16-38

Plakátkészítő csoport:

Festett plakát, hangsúlyt fektetve nagypéntek színeire.

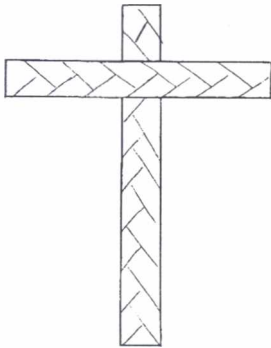
Anyagszükséglet:

Nagyméretű fehér karton vagy rajzlap, festék, ecsetek, zizedények, törülőruha, kötények a gyerekeknek

Kézműves csoport:

Papírkereszt készítése.

A4-es műszaki rajzlapot vágjunk fel kb. 7 mm-es csíkokra. Hármat ragasszunk össze az egyik végénél, majd hármas fonással fonjuk össze. Készítsünk egy hosszabb és egy rövidebb változatot, majd ragasszuk össze keresztet alakítva ki.

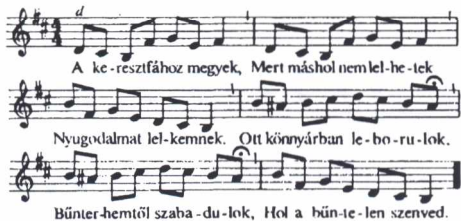

KÉP: papírkereszt

Anyagszükséglet:

A4-es műszaki rajzlap, olló, ragasztó, esetleg tűzőgép

Zenei csoport:

IV. HÚSVÉT

Bábcsoport:

Máté 28, 1-20

Plakátkészítő csoport:

Újságpapír applikáció „Húsvét” címmel.

Színes újságokat adjunk a gyerekeknek, hogy képek kivágásával és felragasztásával készíthessenek plakátokat.

Anyagszükséglet:

Karton vagy más erősebb papír plakátalapnak, újságok, olló, papír ragasztó

Kézműves csoport:

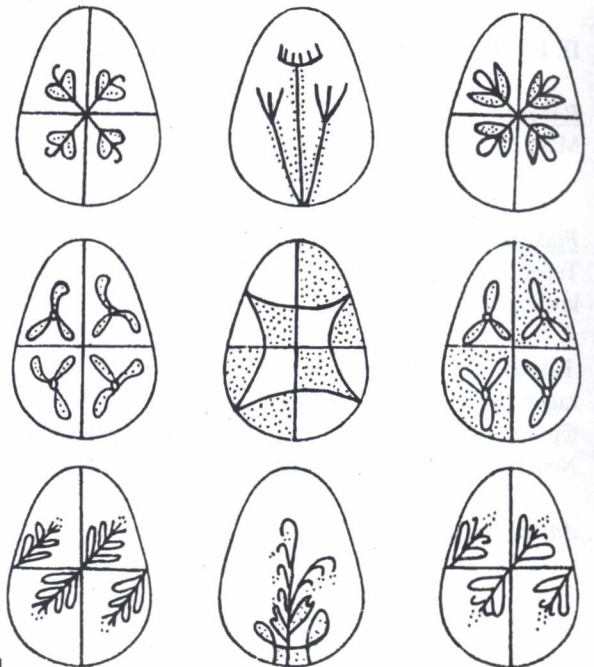
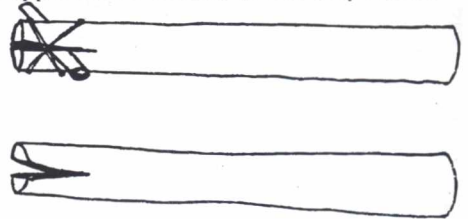
Tojásfestés

Legegyszerűbb módja a tojásfestésnek, amikor az előre megfőtt tojásra levelet simítunk s egy nejlonharisnya darabbal beborítjuk az egészet szorosán rákötve azt. Majd a festékbe belehelyezve a levelek helye fehér marad.

Nagyobb gyerekekkel írókázhatunk is:

A 30 percig sós vízben főzött tojásra kihülés után viasszal mintákat rajzolunk, majd festékes lébe tesszük. Egy idő után a tojást kiemelve a melegben fellazult viaszt letöröljük róla, s a minta kirajzolódik. A tojás írásához célszerűbb méhviaszt használni /méhészeti szakboltokban kapható kilóra/, mert a sárgás méhviasz vonala jobban látszik a tojáshéjon, mint a gyertyaé.

Az íróka /gíca/ készítése: 15 cm hosszú ágacskát levágva a végét 2 cm hosszán behasítjuk. A hasítékba kerül az íróső. Ehhez gyógyszerzárból kérjünk üres tubust, amelyet ollóval könnyen tudunk vágni. A vékony rézlemezből vágjunk le egy 2 cm-szer 3 cm-es csíkot, és vastag türe felcsavarva készítsünk belőle egy csövecskét. A csövet a faág hasítékába szorítjuk, és cérnával keresztesen megkötve rögzítjük. Rezsón kis serpenyőben melegítsük fel a viaszt, mártsuk bele az írókát, majd hogy túl sok viasz ne folyjon a csőből, kicsit koppantsunk az írókával az edény szélén.

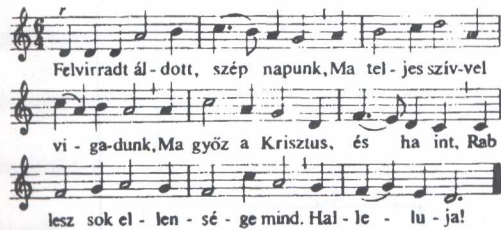

Anyagszükséglet:

Tojás, festék, viasz, faágacska, rézlemez, olló, vastag tű, cérna, növénylevelek, nejlonharisnya, törlőruha

Zenei csoport:

Süteményrecept:

Klasszikus márványkalács

Hozzávalók egy kuglófformához:

- 25 dkg puha vaj
- 25 dkg cukor
- 1 evőkanál vaníliás cukor
- 4 tojás
- 40 dkg liszt
- 10 dkg étkezési keményítő
- 1 zacskó sütőpor

csipetnyi só

1 dl tej

kakaópor

1 evőkanál porcukor

A vajat habosra keverjük, azután apránként hozzáadjuk a cukrot és a vaníliás cukrot. A tojásokat egyenként felütjük és belekeverjük a cukros vajba. A lisztet összekeverjük a keményítővel, a sütőporral, a sóval, és a tejjel apránként a habos masszához adjuk. A sütőt 180 fokra előmelegítjük. A formát jól kivajazzuk, és a tészta felét beletöltjük. A maradék tésztába belekeverjük a kakóport, majd a világos tésztamasszára öntjük. A süteményt egy órán át sütjük. A kalácsot a formában hagyjuk kihűlni, majd tátra borítva porcukorral behintjük.

/Ír minta alapján összeállította: Boda Zsuzsa/

Felhasznált irodalom:

Népművészet- kiegészítő jegyzet összeállította: Kardos Mária
Bp-i Tanítóképző Főiskola, 1992
Origami
Gulliver, 1997
Plesznivy- Varga: Hajtogatós
Kossuth
Nova Szakácskönyvek: Édességek
Officina Nova 1991

H ú s v é t o t ü n n e p l ü n k

(Ötletek egy gyermek-bibliaórai alkalomra)

- A résztvevő gyerekek körben foglalnak helyet. A helyiségben félhomály van, a kör közepén gyertyák állnak, melyek kört – vagy kereszt alakot – formáznak.

- "Fogjuk meg egymás kezét - hangzik a vezető biztatása. - Elmondaná valaki, hogy most mit érez?" (Senkit ne kötelezzünk megszólalásra!)

- A vezető sorra meggyújtja a gyertyákat, és hagyja, hogy a gyerekek elmondják, milyen érzések, milyen gondolatok ötlenek fel bennük a fellobbanó lángok, a növekvő fény láttán.

- "A gyertyaláng az öröm jele. Ahogyan a fény elzi a sötétséget, úgy oszlatta el Jézus is Húsvét napján sokak félelmét. Igaz, a félelem a sötétséghez hasonlóan újra meg újra visszatér, de mi is bizonyosak lehetünk abban, hogy Jézus a mi félelmeinket is el tudja zni."

- Hogy kifejezzük örömünket, énekeljünk egy vidám húsvéti éneket! (Pl. Új Ének 160; 169; 170 stb.)

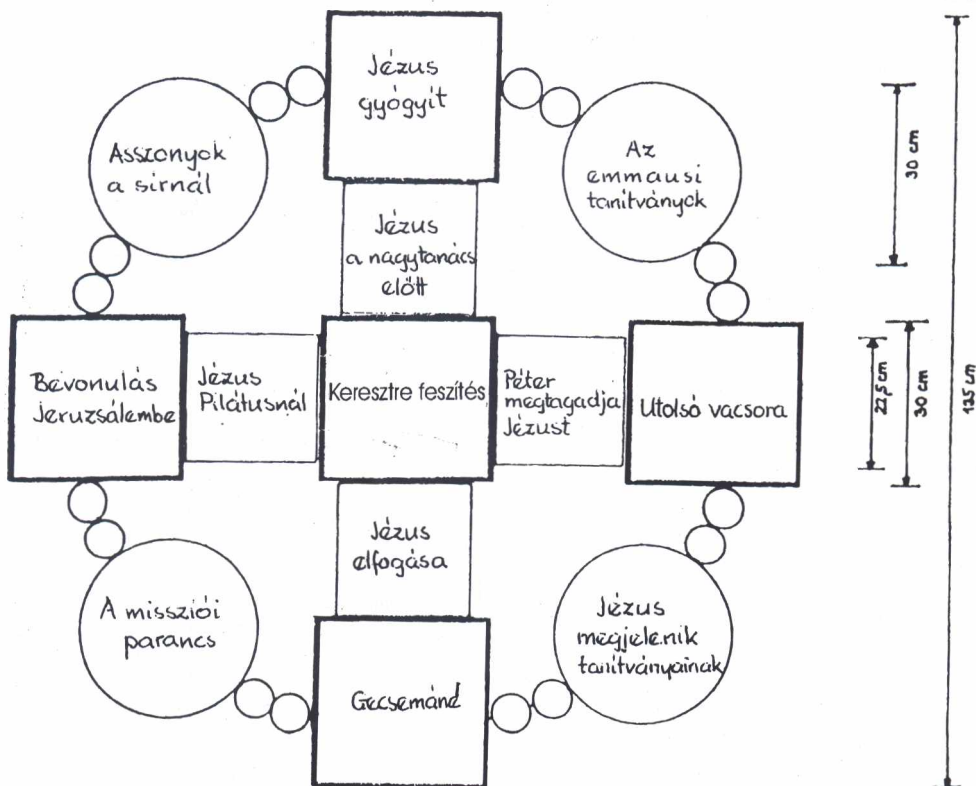
*

- A gyerekek előkészített, megfelelő alakú és méret karton-lapokra a passió- és a húsvéti történet jeleneteit rajzolják szabadon, zsírkrétával.

- A csoportvezető az így készült rajzokat a falra, vagy táblára ragasztja, úgy, hogy azokból egy húsvéti "győzelmi kereszt" képe rajzolódjon ki.

A kisebb körök mint díszítő elemek, "imagyöngyökként" is használhatók: egy-egy gyöngy fülhelyezésekor egy-egy kérdés vagy köszönet fogalmazható meg.

- Bibliai olvasmányok, imádságok és énekek kísérhetik a "győzelmi-kereszt" összeállítását. (Pl. egy-egy képhez kapcsolódó énekekkel vagy bibliai szöveggel.)

Origami gyerekeknek

TÖVISKORONA (modell: K. Zs.)

A tövisekhez öt db 5x5 cm-es barna papír kell

Elvágjuk az átló mentén.

Jelölő-hajtás: elhajtjuk a sarkokat.

Jelölő-hajtás: behajtjuk a széleket.

Összezsípjuk a jelölőhajtások szerint és jobbra hajtjuk.

Háttrafelé félbehajtjuk, és összeillesztjük a tíz elemet.

TÖVISKORONA
(modell: K.Zs.)
A tövisekhez öt db 5x5 cm-es barna papír kell

1

Elvágjuk az átló mentén.
Diagonal Durchschneiden.
Cut at the diagonal-line.

2

Jelölő-hajtás: félhajtjuk a sarkokat.
Markierfaltung, die Ecken auffallen.
Pre-crease: fold the corners up.

3

Jelölő-hajtás: behajtjuk a széleket.
Markierfaltung, die Kanten einfalten.
Pre-crease: fold the corners down.

4

Összezsípjuk a jelölőhajtások szerint és jobbra hajtjuk a sarkokat.
Markierungsfallen zusammendrücken und Spitzen nach rechts falten.
Pinch with the help of the pre-creases, and fold the points to the right.

5

6

Háttrafelé félbehajtjuk, és összeillesztjük a tíz elemet.
Nach hinten halbieren und die zehn Elemente zusammenpassen.
Fold in half and glue the ten elements together.

7

SUGÁRKOSZORÚ

(modell: Hilly Jongsma ötletéből)

A sugárkoszorúhoz két db 3x3 cm-es arany színű papír kell

SUGÁRKOSZORÚ

(modell: Hilly Jongsma ötletéből)

A sugárkoszorúhoz két db. 3x3 cm-es arany színű papír kell

Elvágjuk a jelölés szerint.

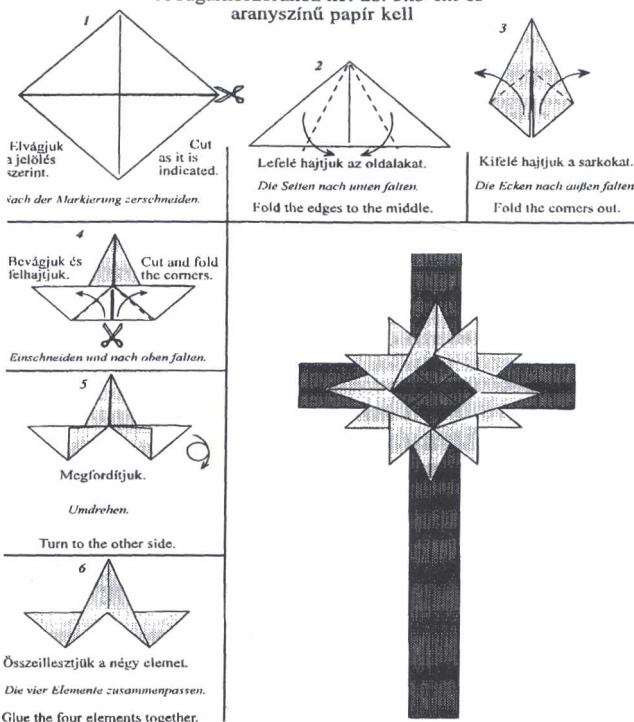
Lefelé hajtjuk az oldalakat.

Kifelé hajtjuk a sarkokat.

Bevágjuk és felhajtjuk.

Megfordítjuk.

Összeillesztjük a négy elemet.

KERESZT

(modell: Francis Ow. ötletéből)

A kereszthez egy 15x15 cm-es ezüst színű papír kell

Elvágjuk a jelölés szerint.

Lefelé hajtjuk az oldalakat.

Sarokhajtás és középre hajtjuk.

Hátrahajtásokkal keskenyítjük.

Keskenyítjük a jelölés szerint.

A hosszú részt a rövid elem közepébe csúsztatjuk.

